

คือเค้าโครง แห่งโพรงมะเดื่อ

กฤตตฤณ, สุทธิโชค จรรยาอังกูร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
กฤตตฤณ.
คือเค้าโครง แห่งโพรงมะเดื่อ.-- กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2559.
104 หน้า.

1. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. I. สุทธิโชค จรรยาอังกูร, ผู้แต่งร่วม. I. ชื่อเรื่อง.

338.4791
ISBN 978-616-393-027-9

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ	978-616-393-027-9
พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2559
บรรณาธิการอำนวยการ	ดวงพร เฮงบุณยพันธ์
	พิทักษ์พล ตันกิตติวัฒน์
	นำพณ ลิ้มธนเลิศ
บรรณาธิการ	กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์
กองบรรณาธิการ	จิรายุทธ ยิ้มละมัย
	พรทิวา ไวยครุฑธา
ช่างภาพ	กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์
ศิลปกรรม	พรทิวา ไวยครุฑธา
ออกแบบปก	อรกุล แก้วหิรัญ
พิสูจน์อักษร	ปรียนันท์ ตั้งพุทธิพงศ์
ประสานงานการผลิต	ชัชฎาพร ณ บางช้าง

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3)
อาคารเรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
โทรศัพท์ 02-343-1500 www.thaihealth.or.th
www.punsook.org, www.facebook.com/punsook

ดำเนินการผลิตโดย

หจก. จู๊ซ อัพ มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น
เลขที่ 7 ซอยรามคำแหง 44 แยก 2 ถนนรามคำแหง
แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ 10240

คำนำ

รศ.ดร.ขนิษฐา นันทบุตร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวเอาไว้ว่า "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความมั่นใจว่า ตัวเองเป็นคนสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความรู้จากหน่วยราชการ หรือความรู้จากองค์กรการศึกษาอื่น ต้องบอกตัวเองว่าเราคือสถาบันที่สร้างความรู้ให้กับคนอื่นได้ ชี้นำสังคมได้ นี่เป็นเหมือนการปฏิรูปการเรียนรู้ปฏิรูปให้เห็นโอกาสที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่ต้องเป็นผู้ตามอีกต่อไป เป็นการเปลี่ยนวาทกรรมของการเรียนรู้โดยสิ้นเชิง"

สิ่งที่รศ.ดร.ขนิษฐากล่าวนั้น เรียกให้กระชับสั้นคือการสร้าง สะสม และใช้องค์ความรู้ภายในพื้นที่ โดยคนในพื้นที่ เพื่อสร้างผลกระทบที่ดีในหลากหลายมิติภายในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ เป็นที่มาให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) ได้เข้ามาสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศในการสำรวจทุนและศักยภาพ ถอดบทเรียน ตลอดจนสร้างบุคลากรที่มีความสามารถในการนำใช้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับการสังเคราะห์มาแล้วอย่างดี เพื่อกระจายองค์ความรู้เหล่านั้นให้กับเพื่อนเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศต่อไป

ที่สุดแล้วเมื่อท้องถิ่นสร้างองค์ความรู้ของตัวเอง และต่อยอดสู่กระบวนการเรียนรู้จนสามารถถ่ายทอดได้ ก็ยิ่งทวีความเข้มแข็งให้มากขึ้นไป และเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า จะสามารถสร้างคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเวลานี้กระบวนการทุกอย่างได้ดำเนินมาระยะหนึ่งแล้ว พัฒนาการของพื้นที่แต่ละแห่งได้รับการยืนยันเป็นที่ประจักษ์ว่าสามารถสร้างประโยชน์ในหลากหลายมิติให้กับชุมชนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อดูแลรับผิดชอบส่วนหนึ่งของตำบลโพรงมะเดื่อ และบางส่วนของตำบลหนองดินแดง ซึ่งมีพื้นที่เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีผู้อาศัยทั้งหน้าเก่าและหน้าใหม่เข้ามาอยู่ร่วมกัน เกิดเป็นความท้าทายของผู้บริหาร ตลอดจนแกนนำในชุมชนที่จะต้องช่วยกันสร้างสมดุลในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสุขภาพ ซึ่งจากระยะเวลาที่ผ่านมา การทำงานอย่างมีส่วนร่วมของที่นี่ได้ก่อเกิดเป็นชุดประสบการณ์ ที่ต่อมาได้กลายเป็นองค์ความรู้ และต่อจากนี้คือเรื่องราวที่มา ระหว่างทาง และแนวทางต่อไปขององค์ความรู้ของชุมชนแห่งนี้

สารบัญ

สารบัญ

บทนำ
‘คือเค้าโครง
แห่งโพรงมะเดื่อ’
Introduction

จุดหมายปลายทางในครั้งนี้อยู่ใกล้กรุงเทพฯ เราเดินทางผ่านไปมาอยู่หลายครั้ง แต่ไม่เคยได้แวะเวียน ด้วยไม่เคยได้ยินชื่อ อาจเพราะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวน่าดึงดูดเท่าไร ทั้งที่อยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐมนี่เอง

เรารู้จักจังหวัดนครปฐมเพราะพระปฐม-เจดีย์ เพราะมหาวิทยาลัยศิลปากร สถานที่สองแห่งนี้คือหมุดหมายใหญ่ที่ปักลงบนแผนที่ เราจับรถเที่ยวเช้าจากอนุสาวรีย์ชัยมาลงที่พระปฐมเจดีย์ ไม่น่าเชื่อว่าเพียงแค่สองชั่วโมงเราก็มายืนอยู่หน้าองค์เจดีย์แล้ว

เพียงครู่หนึ่ง **จิรายุทธ ยิ้มละมัย** หรือพี่จิก็วนรถเข้ามารับ พี่จิเป็นชายร่างสูงใหญ่ เสียงทุ้มหนา พูดจาฉะฉานฟังชัดดี

"เคยมานครปฐมกันไหม"

เราตอบรับ อ้างอิงถึงหมุดใหญ่ที่คล้ายเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัด พี่จิตอบกลับมาว่า ตำบลโพรงมะเดื่ออยู่ห่างออกไปไม่ไกลนัก สามารถใช้ถนนเส้นหลักเพชรเกษมเลยจากมหาวิทยาลัยศิลปากรไม่ไกล ตัวตำบลมีพื้นที่อยู่ทั้งสองฝั่งของถนน

เราสังเกตว่าจากในตัวเมืองนครปฐม ย่านตลาดเก่า เลียบเลาะมาเรื่อยผ่านรั้วมหาวิทยาลัยศิลปากร ก็มาที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้ นับว่าเกือบอยู่ใจกลางความเจริญ จึงไม่แปลกใจที่ระหว่างทางเห็นหอพักตั้งเรียงรายมากมาย ยิ่งกับถนนเส้นหลักที่เคยผ่านนั้น ยิ่งคึกคักไปด้วยร้านค้า

พอเข้ามาถึงตัวชุมชน บรรยากาศกลับเปลี่ยนไปเป็นอีกแบบ เราพบว่าค่อนข้างสงบสมถะ ไม่วุ่นวายเหมือนทางที่ผ่านเข้ามา ใช้เวลาไม่ถึงสิบนาทีก็ถึงสำนักงานเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เรารู้สึกว่า ตัวอาคารคล้ายอาคารเรียนในโรงเรียน สร้างลึกเข้าไป ด้วยมีพื้นที่จำกัด และเป็นที่ดินทรงลึก

ระหว่างทาง เราได้ทราบว่า เทศบาลมีพื้นที่ปกครองอยู่ในเขตของสองตำบล คือ ตำบลโพรงมะเดื่อ และตำบลหนองดินแดง รวมทั้งหมด 20 ชุมชนด้วยกัน ลักษณะชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีประชากรจริงเกือบ 20,000 คน มากกว่าที่ปรากฏทะเบียนราษฎร์ครึ่งต่อครึ่ง ด้วยส่วนหนึ่งเข้ามาเช่าหอพักเพื่อทำงาน หรือเพื่อศึกษา

“นอกจากมหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว ยังมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมอีก” พี่จิว่า

เราเข้าใจว่าความเป็นอยู่ของผู้คนที่นี่น่าจะดี ด้วยความพร้อมของระบบบริการสาธารณะด้านต่างๆ กับปัจจัยเรื่องความเป็นเมือง แต่พี่จิว่า ยังไม่ถึงขนาดนั้น คนจำนวนหนึ่งยังคงต้องได้รับความช่วยเหลือดูแล เทศบาลและเจ้าหน้าที่ยังมีภารกิจอีกมากมาย เพื่อสร้างคุณชีวิตที่ดีให้กับผู้คนที่ปักหลักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งที่พี่จิเล่าให้ฟัง คือที่นี่มีชุมชนลาวครั่ง ซึ่งเป็นคนลาวที่อพยพมาจากทางเวียงจันทร์เนิ่นนานมาแล้ว ตั้งรกรากอยู่อย่างเรียบง่าย ฉะนั้นที่นี่จึงมีทั้งชนพื้นถิ่นภาคกลาง ลาวครั่ง และคนต่างถิ่นที่เพิ่งเข้ามาทั้งหมดมาอาศัยอยู่ร่วมกัน

“ให้ดูเฉยๆ คงแยกลำบากแล้ววันนี้ ด้วยความทันสมัยที่เข้ามา คนดูคล้ายกันไปหมด”

เราก็ว่าเช่นนั้น พี่จินำเราเข้ามานั่งพักในห้องประชุม จัดการธุระ ก่อนพาเราลงไปในชุมชน การเดินทางครั้งใหม่ของเรากำลังจะเริ่ม มีอะไรให้ต้องคิดไปพลางมากมาย เราหวังว่าจะถ่ายทอดเรื่องราวของที่นี่ออกมาอย่างซื่อตรง แม้เราจะประเมินเอาไว้แล้วว่า ชุมชนกึ่งเมืองที่มีคนเก่าคนใหม่อาจทำให้เรื่องราวกระจัดกระจาย แต่นั่นก็เป็นเรื่องที่เราต้องพยายามมากขึ้น เพื่อให้คนอื่นๆ ได้รู้จักโพรงมะเดื่ออย่างที่โพรงมะเดื่อเป็น

เราพบว่า ท่ามกลางความหลากหลายที่นี่ก็มีเสน่ห์เฉพาะตัว มีเรื่องราวที่ชวนให้ยิ้มหัวเราะ มีทั้งสุขและเศร้า ทั้งหมดเกิดก่อเป็นความประทับใจ

นี่แหละโพรงมะเดื่อ

สัมภาษณ์
Interview

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อรู้จักครอบครัวตันกิตติวัฒน์เป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้บริหารมาเนิ่นนาน ไล่ตั้งแต่ผู้เป็นพ่อ แม่ และจนมาถึงรุ่นลูกอย่าง **พิทักษ์พล ตันกิตติวัฒน์** ก็ยังคงได้รับความไว้วางใจให้เข้ามาทำหน้าที่นายกเทศมนตรี โดยก่อนที่จะเดินทางลัดเลาะไปในชุมชน เรามานั่งพูดคุยกับนายกเทศมนตรี เพื่อรับรู้เรื่องราวของชุมชนแห่งนี้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ของเรา

แม้จะอยู่ในเขตอำเภอเมือง ทว่าเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อก็ถือเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายในเรื่องประชากรอยู่พอสมควร จากการพูดคุยกับนายกเทศมนตรีคนหนุ่ม ซึ่งสืบสานปณิธานการทำงานต่อจากบิดามารดา ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อเช่นกัน ทำให้ทราบถึงเรื่องราวและลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

พื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อประกอบด้วย 2 ตำบล 8 หมู่บ้าน 20 ชุมชน เนื้อที่เกือบ 15 ตารางกิโลเมตร โดย 2 ตำบลที่ว่านี้ คือตำบลโพรงมะเดื่อกินพื้นที่ 6 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านนาและชุมชนบ้านดอน, หมู่ที่ 5 ชุมชนบ้านโพรงมะเดื่อ และชุมชนหนองฉิม, หมู่ที่ 8 ชุมชนบ้านไร่เก่า, หมู่ที่ 10 ชุมชนบ้านไร่ และชุมชนหว้าเอน, หมู่ที่ 12 ชุมชนบ้านกาเลี้ยงลูก และหมู่ที่ 13 ชุมชนหนองหิน ส่วนตำบลหนองดินแดง ประกอบไปด้วยหมู่ที่ 1 ชุมชนคลองขุด ชุมชนหนองจอก และชุมชนเกาะ-ส้มเสี้ยว กับหมู่ที่ 2 ชุมชนหมู่ใหญ่ ชุมชนต้นสมอ ชุมชนหมู่นอก ชุมชนลาดโพธิ์ ชุมชนหมู่สระเกตุ ชุมชนตลาดหนองดินแดง ชุมชนลานทอง และชุมชนลำสระเกศ

ประชาชนส่วนใหญ่ที่นี่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยนิยมทำไร่นาสวนผสม ภาพรวมชุมชนเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมือง มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ มีโรงเรียนเอกชน โรงเรียนรัฐ ประชาชนร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 19 นับถือศาสนาคริสต์

เชื่อมเมือง-ชนบทไว้ด้วยกัน คือหัวใจของงานพัฒนา

พิทักษ์พล ตันกิตติวัฒน์
นายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

และที่เหลืออีกร้อยละ 1 นับถือศาสนาอื่นๆ

"สภาพพื้นที่นี้ดูเหมือนเมืองก็เหมือน เพราะว่าติดเมือง แต่ถ้าจะบอกว่าเป็นชนบทก็ใช่ เพราะยังมีวิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่ คือที่นี่จะมีวัฒนธรรมเก่า ซึ่งเห็นได้ชัดเจนคือการแห่ธงสงกรานต์ ซึ่งทำมาแล้ว 138 ปี เป็นวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ เพราะไม่ใช่คนโพรงมะเดื่อมาร่วมงานเท่านั้น คนในพื้นที่ใกล้เคียงก็มาร่วมด้วย นอกจากนี้ยังมีอาชีพที่ขึ้นชื่อคือการบีบขนมจีน การเลี้ยงปลาสวยงาม และปลารับประทาน" นายกฯ พิทักษ์พล เล่า

หากถามว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นนโยบายหลักซึ่งเทศบาลขับเคลื่อนมา นายกฯ พิทักษ์พล ตอบว่า การส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้คนมีความรู้เพียงพอในการต่อยอดอาชีพเดิม พิจารณาจากข้อมูล TCNAP พบว่าประชากรกว่าร้อยละ 40 ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่แน่นอน ทางเทศบาลจึงหาช่องทางที่จะทำให้คนมีรายได้เสริม ตั้งแต่การหาวิทยากรมาสอนอาชีพต่างๆ ตามที่ประชาชนต้องการ เช่น สอนการทำอาหาร ทำขนม เย็บปักถักร้อย ซึ่งประชากรตรงนี้นับรวมไปถึงกลุ่มผู้สูงอายุด้วย เพื่อให้ใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์

อีกนโยบายที่ส่งเสริมมากเป็นพิเศษ คือ สุขภาพ ด้วยความที่มีประชากรมากถึง 10,000 คน ตามข้อมูลทะเบียนราษฎร์ และมีประชากรแฝงอีกประมาณเท่าตัว กลุ่มนี้เข้ามาใช้แรงงาน ทำให้เทศบาลต้องจัดระเบียบให้ชัดเจน ด้วยการร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข ทำการตรวจสุขภาพประจำปี พร้อมกับให้โรงพยาบาลบ้านแพ้วเข้ามาดูแลเรื่องสุขภาพ ทั้งเจาะเลือด เอ็กซเรย์ปอด เพื่อให้ชาวบ้านมีแนวทางในการดูแลสุขภาพตนเองอย่างถูกต้อง

"ที่นี่มีความเสี่ยงมาก เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งโรงงานเหล็ก กระดาษไฟเบอร์ แล้วก็มีฟาร์มหมู ฟาร์มไก่ ฟาร์มเป็ด และจากการสำรวจหลายคนเป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง เราก็ต้องหาวิธีจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นไปที่ผู้สูงอายุ ผู้ที่ทำงานสุ่มเสี่ยง"

สำหรับเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน นายกฯ เล่าว่า ไม่น่าเป็นห่วงเท่าไรนัก เพราะเวลานี้ทำไปแล้วมากกว่าร้อยละ 80 แต่สิ่งหนึ่งที่อดเป็นห่วงไม่ได้คือ ความแออัด เพราะเริ่มมีหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นในพื้นที่มากขึ้น ทำให้ภาคท้องถิ่นต้องวางแผนให้ดี เพื่อจะได้ดูแลคนทั้ง 2 กลุ่มได้อย่างสมดุล เพราะแต่ก่อนคนที่นี่เป็นคนพื้นเพอยู่กันแบบญาติพี่น้อง แต่เมื่อมีคนนอกเข้ามาเพิ่ม อาจไม่มีความเข้าใจ จึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องให้ความรู้เรื่องวัฒนธรรมในพื้นที่ รวมไปถึงสำรวจบริการขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้ทำแผนรับมือ โดยเวลานี้มีการขยายสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งไฟฟ้า ถนนหนทาง ทางระบายน้ำ ส่วนด้านสุขภาพเองก็ให้กลุ่ม อสม.หาข้อมูลแต่ละบ้านไว้ แล้วก็ยังมีเครือข่ายกำนันผู้ใหญ่บ้าน เข้ามาดูแลรักษาความสงบ และความปลอดภัยในชุมชน

"แม้จะมีเรื่องความแออัด แต่ปัญหาขยะเราก็สามารถรับมือได้ เรามีบ่อขยะ กำจัดขยะด้วยตัวเอง คือใช้วิธีฝังกลบ แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากกว่า คือช่องว่างระหว่างคนเมืองกับคนชนบท เพราะต้องยอมรับตามตรงว่า ความหลากหลายเป็นเหมือนช่องว่างที่ทำให้ไม่เข้าใจ คนกลุ่มใหม่ที่เข้ามาอาจไม่มีความรู้สึกร่วมถึงความเป็นชุมชน น้ำใจที่ให้กันก็อาจไม่มี ดังนั้นเราจึงต้องทำทุกอย่างตามกรอบระเบียบของกฎหมาย และอาศัยการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เพราะบางเรื่องคนเมืองก็ไม่เข้าใจจริงๆ ตัวอย่างเช่นเรื่องน้ำท่วมจากเดิมที่มีเครื่องสูบน้ำไปช่วย โดยมีชาวบ้านเข้ามาดูแลเพื่อให้หมู่บ้านหนึ่งพ้นจากสภาวะภัยพิบัติ แต่พอมีหมู่บ้านจัดสรร เขากลับไม่เข้าใจ ร้องเรียนเข้ามาว่าเสียงดัง มีควัน เราก็ต้องไปอธิบายเพิ่มเติม"

อีกความเสี่ยงหนึ่ง คือปัญหาอาชญากรรม นายกฯ ว่า วันนี้มีการลักสายไฟ ขโมยมิเตอร์น้ำ วิ่งราวทรัพย์ ซึ่งในชุมชนดั้งเดิมไม่น่าเป็นห่วงเท่าไร เพราะแม้สภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงเพียงใด หว่าคนในหมู่บ้านยังดูแลกัน แต่ละคนช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่อง มีอะไรไม่ชอบมาพากลก็จะแจ้งผู้นำหมู่บ้านให้ช่วยตรวจสอบก่อนที่จะสายเกินไป

ส่วนการประสานกับพื้นที่รอบนอก ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลโพรงมะเดื่อก็ดี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองดินแดงก็ดี รวมไปถึงพื้นที่อื่นๆ ก็ถือว่าน่าพอใจ เพราะทุกคนต่างรู้จักกันและร่วมมือกันอย่างดี เวลาขอความช่วยเหลือใดๆ ก็ได้รับการตอบรับทุกครั้ง

ขณะที่ด้านการศึกษา จากข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ในพื้นที่มีสถานศึกษาตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่ที่อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลคือศูนย์เด็กเล็ก 2 ศูนย์ ซึ่งมีการพัฒนาด้วยการส่งครูไปอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ ตลอดจนได้ส่งเสริมสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สัมผัสได้จากจำนวนของเด็กที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จาก 30 คน เป็น 70 คน เป็นการยืนยันถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของเทศบาล ขณะที่ในส่วนของอุดมศึกษานั้น ทางจังหวัดนครปฐมเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งนับว่าเพียบพร้อมอยู่แล้ว

ตลอดระยะเวลา 4 ปีในการดำรงตำแหน่งนายกฯ บอกว่าสิ่งที่อยากทำเพิ่มเติม คือการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กๆ เพราะเมื่อเด็กไม่สนใจเรื่องศาสนา ทำให้จิตใจไม่ได้ถูกขัดเกลา ปัญหาต่างๆ จึงเกิดขึ้นเต็มไปหมด

"ผมอยากเห็นผู้นำครอบครัวมีเวลาให้บุตรหลาน พาเข้าวัดเข้าวา เข้าโบสถ์เข้ามัสยิด เพราะผมเชื่อว่าศาสนากับความอบอุ่นจะสร้างความแข็งแกร่งให้เยาวชน เพื่อที่เขาจะได้เติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม" นายกฯ พิทักษ์พล ทิ้งท้าย

บริหารดี ต้องมีส่วนร่วม
Management

หลังจากพูดคุยกับนายกเทศมนตรีไป ผู้นำทางของเราก็ได้พาเรามาพบกับผู้ใหญ่อีกท่านหนึ่ง คือปลัดเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ที่รับอาสามาเล่าเรื่องราวการทำงานกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ที่อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย หลังจากนั้นเดินทางลัดเลาะสู่ชุมชนเกาะส้มเสี้ยวเพื่อไปชมวิวทิวทัศน์ของบึงขนาดใหญ่ ซึ่งที่นั่นนอกจากจะเป็นบึงเพื่อการชลประทานแล้ว ชุมชนยังได้ใช้บึงแห่งนี้ทำประโยชน์อย่างอื่นอีก

กองทุนหลักประกันสุขภาพ เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

กลไกหลักในการขับเคลื่อนประเด็นการสร้างเสริมดูแลสุขภาพที่สำคัญของคน 20 ชุมชนในเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ คือ กองทุนหลักประกันสุขภาพ ซึ่งดำเนินการมาต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2555

นำพณ ลิ้มธนเลิศ ปลัดเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ในฐานะเลขานุการกองทุนฯ เล่าให้ฟังว่า การเข้าสู่กระบวนการนี้เป็นไปตามนโยบายของภาครัฐ ที่ให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอุดหนุนงบประมาณตามรายหัวประชากรลงมาที่ท้องถิ่นโดยตรง โดยที่ท้องถิ่นมีหน้าสมทบเพิ่มเติม ร้อยละ 50 ตามเงื่อนไขเมื่อเข้าร่วม โดยปัจจุบันกองทุนมีเงินหมุนเวียนประมาณ 800,000 บาทต่อปีงบประมาณ

"พอรับกองทุนนี้เข้ามาดำเนินการ ก็มีการตั้งคณะกรรมการ ซึ่งเป็นโครงสร้างตามท้ายประกาศ โดยมีกรรมการมาจากผู้บริหาร ซึ่งนายกฯ เป็นประธาน ส่วนปลัดฯ เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง มีสัดส่วนของสมาชิกสภาเทศบาล 2 คน มีผู้แทนของ อสม. มีผู้แทนจาก รพ.สต.โพรงมะเดื่อ และ รพ.สต.หนองดินแดง แล้วก็มีผู้ทรงคุณวุฒิจากชาวบ้าน รวมทั้งหมดมีกรรมการ 17 คน และมีคณะอนุกรรมการอีกชุดหนึ่งคอยขับเคลื่อนงาน" ปลัดเทศบาลเล่า

เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการครบ ก็เป็นหน้าที่ของเทศบาลและคณะทำงาน ที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรมต่างๆ โดยที่ผ่านมา ก็มีทั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กลุ่ม อสม. ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชน ขอทุนเพื่อไปทำการรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก แล้วก็เสนอ เครื่องออกกำลังกายที่ชาวบ้านผลิตได้เอง เช่น กะลาที่ยืดเส้น ยืดขา ล่าสุดก็มีโรงเรียนต่างๆ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำเสนอโครงการเข้ามารับการพิจารณาทุน

นำพณ ลิ้มธนเลิศ

"ทางเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้รับทราบกันถ้วนหน้าว่า การดูแลสุขภาพสามารถเริ่มต้นด้วยตนเอง โดยเราได้เผยแพร่ข้อมูล TCNAP ซึ่งทำร่วมกับทาง สสส. เพื่อให้ชุมชนได้ทราบว่า ขณะนี้เขากำลังเผชิญความเสี่ยงอะไรบ้าง อย่างที่นี่ประชากรร้อยละ 10 เป็นความดันโลหิตสูง รองมาก็เป็นเบาหวาน" ปลัดนำพณว่า

ในส่วนของการแบ่งสัดส่วนงบประมาณนั้น ด้านบริหารกำหนดให้ใช้เงินไม่เกินร้อยละ 15 ส่วนอีกร้อยละ 60 จะเชื่อมต่อไป รพ.สต. ทั้งสองแห่ง ขณะที่ภาคประชาชนได้รับไปอยู่ที่ร้อยละ 20 และร้อยละ 5 สุดท้ายเป็นเงินคงค้างในบัญชี

การมีกองทุนนี้เข้ามาได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดในพื้นที่หลายอย่าง เช่น ลดความยุ่งยากในการของบประมาณ เพราะก่อนที่จะมีกองทุน โรงพยาบาลต้องทำเรื่องขอเงินไปที่ส่วนกลาง ส่งเรื่องวุ่นวายหลายขั้นตอน แต่ทุกวันนี้ ผ่านเพียงที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเท่านั้น ขณะเดียวกันภาคประชาชนก็ได้รับทราบด้วยว่า หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่นำเงินไปทำอะไรบ้าง และก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง ที่สำคัญประชาชนยังได้เข้ามามีส่วนในการจัดดูแลสุขภาพด้วยตัวเอง

"ที่ผ่านมา ต้องยอมรับว่าภาคประชาชนเข้ามาขอใช้เงินในส่วนนี้ค่อนข้างน้อย เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะยังไม่รู้ข่าว หรือบางครั้งก็เสนอมาไม่ตรงวัตถุประสงค์ เช่น เสนอเพื่อการรักษาเลย อย่างนี้ก็อนุมัติไม่ได้ เนื่องจากโครงการเน้นเรื่องการฟื้นฟู ป้องกัน ส่วนในอนาคตประชาชนจะเข้าถึงได้เพียงใด ก็เป็นหน้าที่ของเทศบาล ต่อไปเราอาจจะต้องใช้เสียงตามสายหรือประชุมผ่านภาคี ผ่านหัวหน้าชุมชน ซึ่งเราก็ทำเรื่อยๆ โดยใน 20 ชุมชน มีที่เห็นผลชัดๆ ด้วยกัน 2 ชุมชนคือ ชุมชนหนองฉิม กับชุมชนโพรงมะเดื่อ จากหมู่ที่ 5 ซึ่งเสนอนวัตกรรมต่างๆ มาบ้างแล้ว ส่วนชุมชนอื่นๆ เราก็จะพยายามผลักดันต่อไป" ปลัดกล่าวสรุป

บึงตกปลารางข้าวลอย

เห็นผู้นำทางของเราว่า ภายในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อมีแม่น้ำลำคลองพาดผ่านหลายช่วงหลายพื้นที่ แต่กระนั้นมีอยู่ที่หนึ่ง ซึ่งเป็นการสร้างขึ้นใหม่

"วิวดีเชียวล่ะ" ผู้นำทางของเราบอกเช่นนั้น

(ขวา) สำอางค์ นิโกรธา

วีระ สุขผล

เราเดินทางมาถึงชุมชนเกาะส้มเสี้ยว หมู่ที่ 1 ตำบลหนองดินแดง ซึ่งครั้งหนึ่งเคยประสบปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรมาก่อน แต่เพราะความช่วยเหลือประสานงานของเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อที่นำไปสู่การจัดสร้างบึงขนาดใหญ่ เป็นระยะทางยาวกว่าห้ากิโลเมตร ซึ่งสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้ในที่สุด และเมื่อมีแหล่งน้ำแล้ว ชาวบ้านก็ตอบแทนด้วยการช่วยรักษาแหล่งทรัพยากรนี้ให้คงความสมบูรณ์มากที่สุด

วีระ สุขผล ประธานชุมชนเกาะส้มเสี้ยว เล่าว่า เมื่อสิบกว่าปีก่อน พื้นที่ในชุมชนเป็นท้องนาเกือบทั้งหมด มีเพียงลำรางตื้นๆ เป็นแหล่งชลประทาน พอน้ำแห้ง ชาวนาทำนาไม่ได้ในช่วงนั้น (ปี 2545) **โสพนธิ์ ตันกิตติวัฒน์** ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อ จึงมีแนวคิดขุดลอกพื้นที่ลำรางเป็นรูปวงรี ระยะทางยาวประมาณ 5.5 กิโลเมตร เพื่อกักเก็บน้ำให้ชาวบ้านทำเกษตรได้ พอขุดเสร็จก็มีการนำปลาน้ำจืด เช่น ปลาตะเพียน ปลานิล ปลานวลจันทร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประมงจังหวัด มาลงไว้ โดยมีชาวบ้าน 2 ชุมชน คือชุมชนเกาะส้มเสี้ยว กับชุมชนโพรงมะเดื่อ หมู่ที่ 5 ตำบลโพรงมะเดื่อ ดูแลร่วมกัน

"มาตอนหลังชุมชนโพรงมะเดื่อยกพื้นที่ให้ชุมชนเกาะส้มเสี้ยวดูแล ผมเลยรับหน้าที่โดยปริยาย แล้วช่วงนั้นปลาที่เลี้ยงไว้ก็เริ่มโตขึ้น มีคนนอกแอบเข้ามาเอาไปกินอยู่ตลอด จนหมดไปเยอะ พอปี 2554-2555 เราก็เลยประชุมคณะกรรมการชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมตกปลาเอาเงินเข้าชุมชน โดยให้ตกเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ คิดค่าเบ็ด เบ็ดละ 100 บาท เวลาตั้งแต่ 7 โมงเช้าถึง 5 โมงเย็น สามารถนำปลาที่ตกออกได้ทั้งหมด แต่ห้ามเอาอวนมาลาก เพื่อป้องกันการลักลอบ เราเลยมีการปักไม้กันไว้" ประธานชุมชนเกาะส้มเสี้ยวกล่าวอย่างอารมณ์ดี

สำอางค์ นิโกรธา กรรมการชุมชนเกาะส้มเสี้ยว เสริมว่า กิจกรรมนี้สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน จากการทำอาหาร และนำขนม เครื่องดื่มมาขาย โดยรายได้ที่เกิดขึ้น หลักๆ ใช้เพื่อพัฒนาชุมชน เช่น สร้างศาลา ทำบุญที่วัด หรือตามมติที่ประชุม

อย่างไรก็ดี กิจกรรมนี้จะหยุดพักในช่วงฤดูที่ปลาวางไข่ คือเดือนมิถุนายนจนถึงธันวาคม และเปิดให้ตกกันใหม่ ช่วงเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม ทว่าเวลานี้ต้องยอมรับว่าคนมาตกน้อยลง เพราะปลาเริ่มไม่ค่อยกินเบ็ดเท่าใดนัก

"ตอนนี้ปลาตัวใหญ่มาก แต่ไม่รู้ทำไมไม่กินเบ็ดกัน ล่าสุดช้อนไปงานบุญ ตัวหนึ่ง 7-8 กิโลกรัม ช่วงนี้เราเลยมีแผนจะขอปลารุ่นใหม่ๆ มาลงเพิ่มเติม หวังให้มันกินรากผักตบชวา แต่ถ้าฝนตกมากไป เราต้องถอนผักตบชวาออก ไม่อย่างนั้นอากาศไม่ถ่ายเท น้ำเสีย ปลาตายหมด" ประธานฉายภาพอนาคตเป็นการทิ้งท้าย

สุขภาพ
Health

เราพบว่า ผู้คนที่นี่มีกิจกรรมเพื่อสุขภาพที่หลากหลาย โดยอาศัยความร่วมมือร่วมแรงกันของคนในชุมชน ซึ่งกลไกหลักเห็นจะหนีไม่พ้น อสม. ที่มีความตื่นตัวมาก เป็นแกนนำในการทำกิจกรรมแทบจะทุกอย่าง เรามีโอกาสได้พูดคุยกับพวกเขา

นอกเหนือจากกลุ่ม อสม. แล้ว เรายังเดินทางไปยังชุมชนหมู่ใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ห่างออกไป ในเขตตำบลหนองดินแดง ที่นั่นมีลานกิจกรรมสันทนาการที่มีจุดเริ่มต้นจากคนทำขนมจีน ที่ต้องการคืนประโยชน์ให้กับผู้คนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กๆ

นิ้วเหล็กพิชิตเส้น

ณ อาคารอเนกประสงค์ข้างที่ทำการเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นที่ตั้งของศูนย์นวดแผนไทย หากใครผ่านมาทางนี้ ลองเข้ามาใช้บริการ มีทั้งนวดลดการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ นวดคลายเส้น โดยทีมหมอนวดที่ได้รับการฝึกอบรม ถูกต้องตามหลักวิชาการ 100 เปอร์เซ็นต์

มาลัย ครองระวะ ประธานชมรมนวดแผนไทย เล่าให้ฟังว่า แต่เดิมตัวเองเป็นสมาชิกชมรม อสม. และได้มีโอกาสไปดูงานเรื่องสมุนไพรในพื้นที่อื่น พอกลับมาจึงได้ปรึกษากับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและกลุ่มเพื่อนๆ อสม. ว่าอยากทำลูกประคบไว้ใช้ในพื้นที่ ต่อมาจึงได้นำเรื่องไปปรึกษา **โสพนธิ์ ตันกิตติวัฒน์** นายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อในเวลานั้น ซึ่งนายกฯ ก็เห็นด้วย และสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพนวดแพทย์ไทย มีสมาชิกมาร่วมลงชื่อ 30 กว่าคน แต่มาเรียนจริงๆ ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแค่ 5-6 คน และมีเรียนสำเร็จแค่มาลัยเพียงคนเดียวเท่านั้น

การเรียนเวลานั้นเป็นการเรียนนวดแบบราชสำนัก ซึ่งเดิมเป็นการนวดเพื่อถวายพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง โดยวิธีการนวด คือนวดตั้งแต่ใต้เข่าลงมาหาข้อเท้า หรือจากต้นขาลงมาถึงเท้า ที่สำคัญคือ ใช้เฉพาะมือนิ้วหัวแม่มือและปลายนิ้วในการนวดเท่านั้น และไม่ใช้การนวดคลึง ส่วนผู้รับการนวดให้อยู่ในท่านั่ง นอนหงาย หรือนอนตะแคงขณะรับการนวด แต่ไม่ให้นอนคว่ำไปเลย แล้วแขนของผู้รับการนวดจะต้องเหยียดตรงเสมอ เพื่อน้ำหนักจะลงที่หัวแม่มือ การนวดแบบนี้เป็นการเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต ช่วยการทำงานของเส้นประสาท โดยผู้เรียนจะต้องผ่านหลักสูตร 150 ชั่วโมง

มาภายหลัง เพื่อต่อยอดความรู้ ครูที่มาสอนจึงชวนมาลัยไปเรียนการนวดแบบเชลยศักดิ์ หรือการนวดแบบทั่วไป โดยการนวดแบบนี้ จะเริ่มนวดที่ฝ่าเท้าขึ้นไปหาลำตัว ไม่ได้มีการบังคับท่าทางของแขนว่าจะตรงหรืองอ เช่นเดียวกับผู้ป่วยที่จะนอนคว่ำหรือนอนหงายก็ได้ การนวดแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกดจุด หรือบรรเทาอาการปวดเมื่อย ทว่าผู้นวดก็ต้องมีความรู้พอสมควร ไม่เช่นนั้นอาจจะเกิดอันตรายได้

มาลัย ครองระวะ

"นอกจากนวดแบบเชลยศักดิ์ พี่ก็ไปเรียนฤาษีดัดตน นวดฝ่าเท่า แล้วก็ไปเรียนต่อที่ร้านของอาจารย์ ประมาณ 3-4 เดือน ก็กลายเป็นหมอประจำร้านเลย แต่ทำได้อยู่ 2 ปีก็ออกมา แล้วก็ไปเรียนหลักสูตรนวดของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 420 ชั่วโมง จากนั้นไปทำงานเป็นคนดูแลกลุ่มมารดาหลังคลอด แล้วก็มีโอกาสไปอบรมการเป็นวิทยากรที่มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จากนั้นในปี 2548 นายกฯ โสพนธิ์ก็ชวนให้มาอยู่ที่นี่ เพราะในพื้นที่ไม่มีหมอนวดเลยสักคน" มาลัยเล่า

สาเหตุหนึ่งที่มาลัยตัดสินใจกลับมา เพราะรู้สึกว่าคนในพื้นที่เจ็บป่วยกันเยอะมาก และอยากทำประโยชน์แก่ชุมชน ซึ่งพอทำจริงปรากฏว่าได้รับความนิยม

"ราคาค่าบริการ เราคิดชั่วโมงละ 100 บาทเท่านั้น หลังจากมีพี่ ก็เริ่มเสริมทีมจากในชุมชนได้เพิ่มมา 3 คน แล้วก็ร่วมกับชุมชนเปิดสอนการนวด หลักสูตร 150 ชั่วโมง โดยได้รับงบสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยมีคนเข้าร่วม 20 คน" มาลัยเสริม

สำหรับผู้ที่มาให้นวดทุกวันนี้ มักมีปัญหาแตกต่างกัน เช่น ไหล่ติด สะโพกเคล็ด ปวดเมื่อย แต่ถ้าเป็นโรคร้ายแรง เช่น เกาต์ เบาหวาน หรือมะเร็ง ทางกลุ่มจะไม่นวดให้ เพราะบางครั้งการนวดจะไปเร่งอาการให้หนักขึ้น โดยเฉพาะมะเร็ง นอกจากนี้ เพื่อให้ความรู้นี้ยังคงสืบทอดต่อไป ชมรมยังไปช่วยสอนเด็กในโรงเรียนต่างๆ ทั้งในพื้นที่ตำบลโพรงมะเดื่อเอง หรือนอกพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนที่เป็นคนต่างชาติ มาขอมาเรียนตัวต่อตัว ซึ่งมาลัยเองก็เต็มใจให้ ไม่หวงวิชา

ปัจจุบัน ชมรมนวดแผนไทย มีหมอนวดประจำอยู่ 6 คน เปิดทำการทุกวัน ยกเว้นวันพระ ตั้งแต่ 08.00-16.00 น. คิดค่าบริการทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นนวดตัว นวดฝ่าเท้า หรือนวดประคบ ชั่วโมงละ 120 บาทถ้วน ส่วนพวกอุปกรณ์นวด เช่น ลูกประคบ ยาหม่อง พิมเสนน้ำ ก็มีจำหน่ายในราคากันเอง

"เราคำนึงถึงสุขภาพเป็นหลัก คนไหนอาการหนัก เราส่งไปหาหมออย่างเดียว ด้วยเราไม่ใช่หมอ ส่วนถ้าใครปวด ใครเมื่อยเรายินดี บางคนคุ้นเคย มานั่ง เราก็ช่วยยืดเส้นให้ไม่คิดราคา นอกจากนี้เรายังลงไปช่วยดูแลผู้ป่วยติดเตียง ไปช่วยทำกายภาพ นวดประคบด้วยบ้าง ถือว่าเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของเรา เพราะเราเป็น อสม. ด้วย" มาลัยกล่าวทิ้งท้ายด้วยรอยยิ้ม

ชมรมอาสาสาธารณสุข

แม้จะอยู่ใกล้กับตัวเมืองของจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลรัฐเอกชน แต่ภายในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อก็ยังมีความต้องการด้านสาธารณสุขมูลฐาน โดยอาศัยการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 164 คน ที่ยินดีสละเวลา แรงกายเพื่อช่วยเหลือผู้คนในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ และเพื่อสร้างความเข้มแข็ง จึงได้มีการจัดตั้งเป็นชมรม อสม. ขึ้น

บวรรัตน์ ตันตระกูล ประธานชมรม อสม. เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ฉายภาพการทำงานของคณะให้ฟังว่า ที่นี่มีการประชุมทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน โดยมีตัวแทนจากทั้ง 20 ชุมชนเข้าร่วม

"แต่ละชุมชนจะมีศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน หรือ ศสมช. แล้วทุกศูนย์มีประธานของตัวเอง มีการบริหารจัดการของตัวเอง แล้วทุกเดือนก็จะเอาข้อปัญหาต่างๆ มาประชุมใหญ่ประจำเดือน ถ้าใครขาดเกิน 3 เดือนก็จะส่งหนังสือเตือน และก็มีคณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งทุก 4 ปี โดยมีทางเทศบาลสนับสนุนงบประมาณมาให้แต่ละชุมชนจำนวนหนึ่ง จากนั้นแต่ละศูนย์จะกันเงินส่วนหนึ่งมาไว้ที่กองกลาง เพื่อใช้บริหารจัดการชมรม ซึ่งเงินตรงนี้เรานำมามอบให้สมาชิกที่เจ็บป่วยคนหนึ่งปีละไม่เกิน 2 ครั้ง แล้วกรณีบุคคลในบ้านเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ สามี ภรรยา หรือลูก เราจะเก็บครั้งละ 20 บาท เพื่อนำไปซื้อพวงหรีดให้ในนามชมรม และเป็นเจ้าภาพงานศพให้หนึ่งคืน แต่ถ้าคนที่เป็นสมาชิกเสียก็มีกิจกรรมฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยสมาชิกจะต้องเสียเงินปีละ 120 บาทให้แก่ชมรม อสม. จังหวัด ซึ่งพอสมาชิกเราเกิดเสียชีวิต ก็จะแจ้งไปที่นั่น แล้วทางชมรมจังหวัดก็จะจัดสรรเงินช่วยเหลือ 10,000 บาท ขณะที่ของเราเองก็ยังคงรับหน้าเป็นเจ้าภาพให้" บวรรัตน์เล่า

ส่วนกิจกรรมที่โดดเด่นของชมรม อสม. จะมีตั้งแต่การช่วยเหลืองานของคลินิกเบาหวาน ความดัน ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกวันจันทร์ที่ 1 และ 3 ของเดือน โดยหน้าที่หลักๆ คือวัดความดัน วัดส่วนสูง ทำประวัติ เจาะเลือดปลายนิ้ว อธิบายง่ายๆ คือช่วยคัดกรองเบื้องต้น เพื่อที่ผู้ใช้บริการจะได้ไม่ต้องรอคิวนาน

บวรรัตน์ ตันตระกูล

อีกภารกิจหนึ่งคือการออกเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง โดยมี อสม.กลุ่มหนึ่งไปเข้ารับการอบรมเป็น อสม.เชี่ยวชาญเพื่อดูแลคนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ ปัจจุบันมีอยู่ทั้งหมด 5 คน ออกทำงานทุกวันเสาร์ ภารกิจหลักคือช่วยทำกายภาพ ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ญาติพี่น้อง และถ้าผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ก็จะจัดหาอาชีพ ประสานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

“ชมรม อสม.ของเราเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งดูงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น กองทุน สปสช.เขต 4 และเขต 5 ทั้งยังมีรายการโทรทัศน์มาถ่ายทำ เพราะเขาอยากรู้ว่าเราดูแลผู้ป่วยอย่างไร เพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุข โดยที่ผ่านมา เรามีนวัตกรรมต่างๆ เช่น การทำรอกขา เพื่อให้คนป่วยสามารถทำกายภาพขาด้วยตัวเอง หรือบางคนที่ป่วยเป็นโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง เรานำขวดพลาสติกใส่ทรายให้ยกออกแรง”

นอกจากนี้ชมรม อสม. ที่นี่ยังจัดตั้งทีมเฉพาะกิจ SRRT หรือ Surveillance rapid and response team มีสมาชิกประมาณ 20 คน ซึ่งคัดมาจาก อสม.ที่มีจิตอาสา คอยทำภารกิจเร่งด่วน หรือภารกิจพิเศษ เช่น ช่วงที่มีโรคระบาด อาทิ ไข้เลือดออก มือเท้าปาก หรือไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ ก็จะมีระดมเจ้าหน้าที่ภายใน 20-30 นาที เพื่อปูพรมแก้ปัญหาทันที

“การทำงานของ อสม.ที่นี่เราเน้นหลักว่าทุกคนต้องอยู่ดีกินดีกันก่อน เพื่อจะได้ทำงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าทำแล้วต้องทุ่มเทเป็นหนี้เป็นสิ้นแบบนี้เราไม่เอา เพราะฉะนั้นเวลามีคนใหม่ๆ ที่อยากเข้ามาเป็น อสม. ผมจะถามก่อนเลยว่า อยากช่วยอะไร ถ้าคนไหนอยากไปใช้สิทธิ์ อยากไปดูงานที่ต่างๆ แบบนี้ไม่ต้องเข้ามา” ประธานชมรมสรุป

ชมรมเปตอง คนเล่นลูกเหล็ก

ในยามที่พระอาทิตย์เริ่มอ่อนกำลังลง กลุ่มคนจำนวนหนึ่งมารวมตัวกันที่ลานสาธารณะใกล้ที่ทำการเทศบาล ซึ่งมีการสร้างสนามเปตองเอาไว้ สมาชิกประจำลานเปตองนี้นำทีมโดยชมรม อสม. ที่มักจะมาประลองฝีมือกันเป็นประจำยามเย็น อย่าว่างั้นงี้เลย วันที่เราไป พวกเขาใส่เสื้อทีมมาโชว์ด้วย ไม่ได้เล่นกันธรรมดาแล้วแบบนี้

สุกิจ รัตนผล เลขานุการชมรมเปตอง ทักทายพร้อมกับเล่าให้ฟังว่า เมื่อปี 2549 เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อต้องการหากิจกรรมเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงวัย หลังจากที่เคยส่งเสริมด้านกีฬาไปแล้วมากมาย ไม่ว่าจะเป็นฟุตบอล เซปักตะกร้อ หรือแม้แต่มวยไทย แต่ทั้งหมดก็ยังไม่ตอบโจทย์กลุ่มผู้สูงอายุ

“กีฬาเปตองเป็นกีฬาที่ไม่มีการปะทะ มีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บต่ำ เล่นได้ทั้งผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่ ไล่ลงมาถึงเยาวชน จึงมีการจัดตั้งเป็นชมรม หาวิทยากรมืออาชีพมาฝึกสอน มี **พ.ต.ท. เลิศชัย ตันตระกูล** เป็นประธานชมรม พอเล่นได้สักพักก็เริ่มหาความท้าทาย ด้วยการออกไปแข่งตามสนามต่างๆ ปรากฏว่าไปที่ไหนก็แพ้ เพราะยังเล่นแบบไม่มีทิศทาง พอผ่านไป 4 ปี ชมรมมีการเลือกตั้งกันใหม่ ได้ **บวรรัตน์ ตันตระกูล** มาเป็นประธานแทน จากนั้นก็เสนอไปที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เพื่อขอสนามเพิ่ม รวมทั้งอุปกรณ์อย่างลูกเปตอง เพราะลูกเดิมนั้นซื้อราคาถูกจากตลาดโรงเกลือ เล่นไม่กี่ทีลูกแตกแล้ว” สุกิจว่า

การขอสนามนี้ แม้จะไม่ใช่เรื่องง่ายเท่าไรนัก แต่ด้วยเล็งเห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรม เทศบาลจึงไม่รีรอจัดหาพื้นที่เพิ่มเติม โดยในช่วงนั้นอาศัยพื้นที่ของวัดโพรงมะเดื่อ จากนั้นย้ายมาใกล้ที่ทำการ ชมรม อสม. จนสุดท้ายมาลงตัวที่สนามสาธารณะใกล้สถานีรถไฟ

“ทุกวันนี้ ชมรมเรามีสมาชิก 63 คน โดยเราใช้หลักสอนกันเอง ช่วยฝึกซ้อมกันและกัน และฝึกให้กับเยาวชนในพื้นที่ มีการส่งเยาวชนไปแข่งขันตามสนามต่างๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ โดยทางชมรมเสียค่าสมัคร และเบี้ยเลี้ยงเล็กน้อยครั้งละ 100 บาทต่อคน เพื่อดึงดูดให้เข้ามาเล่น” บวรรัตน์เล่าบ้าง

นอกจากนี้ชมรมเปตองยังเปิดรับสมาชิกอย่างเป็นกิจจะลักษณะด้วย โดยถ้าอายุไม่เกิน 18 ปี เสียค่าธรรมเนียม 50 บาทต่อปี ส่วนคนที่อายุเกิน 18 ปี เสียค่าธรรมเนียม 100 บาทต่อปี เพื่อที่จะนำเงินตรงนี้ไปบริหารกิจกรรมต่างๆ ของชมรม

ทั้งนี้ชมรมยังมีนวัตกรรมนำมาใช้ต่อยอดทุนให้ชมรม โดยมีการทำที่ดูดลูกเปตอง ซึ่งทำจากแม่เหล็กที่ได้จากชิ้นส่วนของรถยนต์ และเครื่องจักร นำมาร้อยกับเชือก เพื่อช่วยผู้สูงอายุหรือคนที่มีปัญหาในการก้มตัวเก็บลูกเปตอง โดยทำขายในราคาชิ้นละ 120 บาท นอกจากนี้ยังมีเสื้อชมรมจำหน่าย

“กิจกรรมของเราถือว่าประสบความสำเร็จมาก ไม่ว่าจะเป็นระดับเด็ก หรือระดับผู้ใหญ่ อย่างกีฬา อสม. เราเป็นแชมป์มาแล้ว 5 สมัยซ้อน ที่สำคัญเปตองยังเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน เพราะว่าทุกคนมีโอกาสได้พูดคุยกัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถือเป็นกิจกรรมที่นำความสุขมาให้พวกเราด้วย” เลขานุการชมรมกล่าวทิ้งท้าย

สุกิจ รัตนผล

มรดกนายขนมต้ม ค่ายมวยศิษย์โสภณ

เราได้ยินกันตั้งแต่มาถึงที่นี่แล้วว่า ตำบลโพรงมะเดื่อมีค่ายมวยดังตั้งอยู่ คือค่ายศิษย์โสภณ ซึ่งเป็นผลงานที่แสนภาคภูมิใจของอดีตนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อผู้ล่วงลับ **โสพนธิ์ ตันกิตติวัฒน์**

ศิริลักษณ์ ม่วงชัน หรือ **น้องใหม่ ศิษย์โสภณ** ยืนอยู่บนเวที เพื่อเตรียมการสาธิตให้เราดูเป็นขวัญตา โดยมีพี่ๆ แกนนำชมรม อสม. ตามมาด้วย

ค่ายมวยแห่งนี้เกิดขึ้นเมื่อปี 2549 เพราะมีอดีตแชมป์มวยไทยชื่อดังนาม **ก้องนภา แฟร์เท็กซ์** หรือชื่อจริง **กนก กุนละวงศ์** มาฝากตัวเป็นเขยโพรงมะเดื่อ แล้วระหว่างนั้นเขาก็สอนเด็กเล็กๆ ให้รู้จักศิลปะมวยไทยไปด้วย

"เมื่อก่อนพื้นที่นี้ไม่มีค่ายมวย แล้วช่วงนั้นผมเป็นประธานชุมชนบ้านดอน หมู่ที่ 1 ตำบลโพรงมะเดื่อ พอดีว่า นายกฯ โสพนธิ์ มาเห็นเขาซ้อมให้เด็กฟรี จึงได้มีโอกาสไปพูดคุย จึงรู้ว่าเขาเป็นแชมป์ที่เวทีลุมพินี และก็เป็นแชมป์ประเทศไทยด้วย นายกฯ เลยอยากสนับสนุน จึงตั้งเป็นชมรมฯ ขึ้นมา โดยให้ก้องนภาเป็นครูสอน และให้ค่าฝึกสอนเดือนละ 2,000 บาท" **สมพร จูมที** ประธานชมรมมวยไทย เล่าที่มาที่ไป

หลังจากนั้นก็มีเด็กช่วงวัยต่างๆ ตั้งแต่ 6-14 ปีมาฝึกซ้อม บางคนก็มาฝึกเพื่อออกกำลังกาย แต่ถ้าคนไหนที่หน่วยก้านดี ครูก้องนภาจะถามความสมัครใจของตัวเด็กและผู้ปกครอง ว่าสนใจชกจริงจังหรือไม่ ซึ่งจากตรงนี้ ทำให้มีนักมวยฝีมือดีขึ้นมามากมายในพื้นที่ หลายคนเป็นตัวแทนโรงเรียน ตัวแทนจังหวัด ไปแข่งขันในระดับประเทศ

"เราจะซ้อมในช่วงเย็น เพราะหลายคนเรียนไกล กว่าจะมาถึงก็ 4-5 โมงเย็นแล้ว คนที่มาก็จะมีทั้งผู้ปกครองฝากมา อยากให้ลูกหลานมีทักษะเรื่องมวยไว้บ้าง โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิง ที่เริ่มมีเยอะขึ้น และจะแน่นเป็นพิเศษในช่วงปิดเทอม คนที่อยู่ ม.3 ขึ้น ม.4 จะมาเรียนกันเต็มไปหมด" น้องใหม่ ศิษย์โสภณ เล่า

วันนี้ค่ายศิษย์โสภณยังคงเปิดฝึกสอนทุกวัน และทางเทศบาลได้นำเครื่องออกกำลังกายหลายสิบชนิดมาตั้งไว้ที่นี่ด้วย เสมือนเป็นศูนย์กลางการออกกำลังกายของชุมชน แต่สำหรับนักมวยจริงๆ นั้น มีอยู่ราว 10 คน ทุกคนมีตารางฝึกแน่นอนทุกวัน โดยจะไม่ให้กระทบกับการเรียนเด็ดขาด ส่วนวันอาทิตย์ถือเป็นวันพักผ่อนร่างกาย

สมพร จูมที

จากการทำงานอย่างต่อเนื่องหลายปี ทำให้นักกีฬามีศักยภาพเพิ่มขึ้น จนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา จากถ้วยรางวัลหลายสิบรางวัล อย่างตัวน้องใหม่เองก็ได้เป็นแชมป์ภาคตะวันออก เป็นตัวแทนแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ

ไม่ใช่เพียงคนที่มีกำลังวังชาดีเท่านั้น ผู้สูงวัยก็ยังมีส่วนร่วมกับกิจกรรมมวยไทยนี้เช่นกัน เพราะได้มีการพัฒนาโครงการการเต้นแอโรบิกเพลงแม่ไม้มวยไทย ซึ่งเป็นการนำท่ามวยไทยไปผสมผสานกับท่าออกกำลังกาย โดยได้ส่งเข้าแข่งกีฬาผู้สูงอายุที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลปรากฏว่าได้อันดับ 2 ของประเทศ

ปัจจุบันค่ายมวยศิษย์โสภณ มีคนช่วยกันดูแลอยู่ 5-6 คน และถึงจะโด่งดังระดับประเทศ ทว่างานที่เป็นกิจกรรมของท้องถิ่น พวกเขาก็ไม่นิ่งเฉย ทั้งงานประเพณีสงกรานต์ การแข่งขันมวยกระชับความสัมพันธ์ ชมรมมวยไทยก็พร้อมให้ความร่วมมือเสมอ เพราะถือเป็นการทำประโยชน์ให้ชุมชนได้ทางหนึ่ง

เรานั่งดูน้องใหม่ซ้อมเตะกับโค้ชอยู่ครู่หนึ่ง ฟังเสียงเตะที่หนักปานนั้นแล้ว เราเลยไม่แปลกใจที่เธอจะเป็นแชมป์ภาค ไม่แน่ว่าวันหนึ่งข้างหน้า เราอาจได้ยินเสียงโฆษกประกาศชื่อของเธอ ผ่านลำโพงของจอทีวีก็เป็นได้

ยาทัย สมุนไพรทำเอง

ภายในชุมชนบ้านโพรงมะเดื่อ หมู่ที่ 5 ตำบลโพรงมะเดื่อ บริเวณบ้านหลังน้อยที่ร่มรื่นด้วยไม้ใหญ่ ด้านหน้ามีคลองไหลผ่าน เป็นบ้านของ**ยายอุทัย ยะนิล** หรือ**ยายทัย** ผู้ที่อายุล่วงผ่าน 6 รอบปีไปแล้ว แต่ร่างกายยังแข็งแรง ดูอ่อนวัยเหมือนเพิ่งผ่านวัยเกษียณมาได้ไม่นานนัก

เคล็ดลับสำคัญที่ทำให้ยายอุทัยยังสดชื่น ก็เพราะความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำสมุนไพรอัดแคปซูลรับประทาน

"ตอนนั้นไปงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2551 แล้วก็ไปพักที่วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ที่นั่นยายได้รับหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ 'มะรุม ต้นไม้เพื่อชีวิต*' ของ **ดร.วิไลวรรณ อนุสารสุนทร** ตอนนั่งรถอ่านไปก็รู้สึกว่าดีจัง อยากกลับบ้านไปทำเองบ้าง เพราะตาประสบอุบัติเหตุร่างกายไม่แข็งแรง ทำให้ระบบขับถ่ายไม่ดี ที่บ้านยายเองก็มีต้นมะรุมอยู่แล้ว พอถึงบ้านก็ไปซื้อแคปซูลที่ตลาดมา แล้วก็เอาเก็บใบมะรุมมาล้าง นำตากแดดจนแห้งสนิท แล้วนำมาปั่นหรือตำให้เป็นผง บรรจุแคปซูลรับประทาน ปรากฏว่าพอได้กินทุกวัน ขับถ่ายดีขึ้น และตอนหมอนัด เขาก็ถามเลยว่าไปกินอะไรมา ความดันลด เบาหวานลด ตาก็บอกให้ถามแม่บ้านผมซิ เราก็เล่าให้ฟัง" ยายทัยเล่า

หลังจากนั้นข่าวคราวของใบมะรุมก็เป็นที่เลื่องลือในหมู่ชาวบ้านละแวกนั้น ซึ่งต่างเข้ามาไถ่ถามขอยาเด็ดที่อุทัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเธอก็ไม่หวง แบ่งให้ไป แลกกับค่าแคปซูลเล็กน้อย เพราะเป็นสิ่งที่ซื้อหามา ภายหลังทางเทศบาลประกาศตามหาของดีของเด่นในพื้นที่ ยายทัยจึงนำมาเสนอ ซึ่งชาวบ้านหลายคนเห็นแล้วสนใจ ทั้งยังมีครูมาชักชวนให้ไปสอนในโรงเรียน ซึ่งยายทัยก็ตอบตกลงไป

"ต่อมาได้หนังสือเพิ่มอีก คือฟ้าทะลายโจรกับขมิ้นชัน เพราะตอนนั้นเราไปงานศพ เขาก็แจกมาเป็นวิทยาทาน แล้วเราก็ชอบอ่านด้วย ก็ลองมาทำ ซึ่งทุกวันนี้ก็ทำอยู่ 3 อย่างนี่แหละ ส่วนใบอื่นๆ เช่น ใบย่านาง เราก็ศึกษาเหมือนกัน เพราะช่วยโรคไต โดยคั้นน้ำมันดื่มแล้วเก็บใส่ตู้เย็นไว้ กินแล้วดีมากเลย"

---

*ชื่อหนังสือ นาฬิกาชีวิต ตอน 2 มะรุม ต้นไม้เพื่อชีวิต

ยายทัย

สำหรับสรรพคุณของใบไม้แต่ละประเภทก็จะแตกต่างกันไป อย่างฟ้าทะลายโจร ก็ช่วยลดไข้ แก้ไอ ส่วนขมิ้นชันนั้นช่วยลดไขมันในเลือดได้ โดยกรรมาวิธีในการผลิตของพืช 2 ชนิดนี้จะต่างกับมะรุม คือก่อนบด จะต้องไปตากแดด แล้วก็นึ่ง จากนั้นถึงค่อยนำมาใส่แคปซูลอีกที

"ตอนนี้เราใช้วิธีซื้อเอาง่ายดี สะอาดด้วย เพราะเขาอบให้เราเสร็จ ก็มีแต่มะรุมที่เราทำเองทุกกระบวนการ ตั้งแต่ตากแดด ใส่กระด้งเพื่อให้กรอบ ถ้าฝนตกเอาตากใหม่ จากนั้นก็ไปบดให้ละเอียดแล้วก็ไปใส่โหล จากนั้นก็อัดใส่แคปซูลให้แน่นๆ ปัจจุบันยายขายเม็ดละ 1 บาท" ยายทัยว่า

ปัจจุบันเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้ออกใบประกาศเกียรติคุณให้ยายทัยเป็นปราชญ์ชาวบ้าน และมีคนเข้ามาขอความรู้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้เป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดต่อไป

ยายทัยชี้ชวนให้เราดูต้นมะรุมหน้าบ้าน และยังเชื้อเชิญให้เราลองอัดผงมะรุมใส่ในแคปซูล เราลองทำ และพบว่าไม่ยาก เพลินดีเหมือนกัน

กลุ่มสันทนาการชุมชนหมู่ใหญ่

เราเดินทางมาถึงชุมชนหมู่ใหญ่ ในหมู่ที่ 2 ตำบลหนองดินแดงในเวลาเย็น สภาพอากาศวันนั้นแปลกประหลาด ฟ้าครึ้มแต่กลับมีแสงแดดจ้าส่องลงมาบริเวณนั้น เรามาถึงลานอเนกประสงค์ ที่มีเด็กๆ กำลังวิ่งเล่นอยู่ ส่งเสียงหัวเราะไปตามประสา ชวนให้คิดถึงวันวานเมื่อคราวครั้งวันเยาว์ของตัวเอง

ไม่นานนักฝนตกลงมา ทั้งที่แดดยังส่องแสงจัดจ้าน ทุกคนเข้ามาหลบฝนใต้ศาลาอเนกประสงค์

"วันนี้จะพาเด็กๆ ไปนั่งรถเล่นรอบตำบล" คุณลุงผู้ดูแลสถานที่พูดขึ้น พลางใช้สายตานำเราไปที่รถสามล้อ

กว่า 8 ปีแล้วที่พื้นที่ที่เคยว่างเปล่าถูกปรับโฉมให้กลายเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมของเด็กๆ ในชุมชนหมู่ใหญ่ ตลอดจนชาวบ้านในละแวกนี้ ตามความประสงค์ของเจ้าของที่ดิน ผู้ที่ใครต่อใครกล่าวถึงอย่าง **บุญเรือน สารพันโชติวิทยา** ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานทำเส้นขนมจีนในชุมชนแห่งนี้

นิตยา เคารพธรรม สมาชิกสภาเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ในฐานะตัวแทนชาวบ้านในชุมชน เล่าว่า เดิมพื้นที่นี้เป็นป่ารกร้าง และเนื่องจากติดกับพื้นที่โรงงานของบุญเรือน เขาจึงซื้อเอาไว้ มีทั้งหมด 5 ไร่ จากนั้นไม่ได้ทำอะไร กระทั่งช่วงหลังเริ่มปรับสภาพพื้นที่ เพื่อให้เด็กๆ และคนในชุมชนได้มีลานกิจกรรมสันทนาการ

"ตอนนั้นปี 2550 คุณบุญเรือนเริ่มซื้อเครื่องเล่นมาตั้งไว้บ้างแล้ว แล้วเผอิญช่วงนั้นพี่เองทำโครงการแอโรบิกอยู่ที่หน้าชุมชนตลาดหนองดินแดง ซึ่งคนส่วนใหญ่ที่มาเต้นเป็นคนในชุมชนหมู่ใหญ่ แล้วมันอยู่คนละฝั่งถนนกัน ก็เลยขอคุณบุญเรือนว่าจะย้ายแอโรบิกไว้ที่นี่ เขาก็อนุญาต กลายเป็นว่า มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ รวมตัวทำกิจกรรมตามอัธยาศัยที่นี่" นิตยาเล่า

นิตยา เคารพธรรม

พอคนเริ่มมากขึ้น ทางเจ้าของที่จึงซื้อเครื่องออกกำลังกายมาให้เพิ่มเติม ทั้งพอเห็นว่า ชาวบ้านที่มาทำกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องอยู่กลางแจ้ง ยามฝนตกไม่มีที่หลบ จึงใช้เงินส่วนตัวสร้างศาลาอเนกประสงค์ขึ้นมา พร้อมห้องน้ำ ห้องเก็บของ และห้องสมุด พอเด็กเริ่มเยอะขึ้น ทางบุญเรือนจึงได้จัดเลี้ยงอาหารเด็กๆ ทุกวันเสาร์ เริ่มมีการต่อเติมห้องครัว เนื่องจากเดิมต้องทำอาหารแล้วยกจากบ้านมา โดยชาวบ้านชุมชนหมู่ใหญ่ก็เข้ามาช่วยไม่เคยขาด

ถือเป็นความปรารถนาดีของบุญเรือน ในฐานะผู้ใหญ่ใจดี ที่อยากตอบแทนสังคม

"คุณบุญเรือนแกมาจากพื้นที่อื่น เข้ามาทำกินที่นี่ และด้วยธรรมชาติของโรงงานทำขนมจีน ก็ต้องมีกลิ่นบ้าง จึงอยากให้สิ่งดีๆ คืนแก่ชุมชน" สท.นิตยาว่า

นอกจากเป็นลานกิจกรรมแล้ว ในยามมีงานบุญ ชาวบ้านก็ขอใช้สถานที่แห่งนี้เป็นที่รวมตัว อย่างทุกปีช่วงเดือน 6 มีการทำบุญกลางบ้าน หรือมีงานเลี้ยงก็สามารถมาใช้สถานที่ได้ โดยข้าวของส่วนกลางของชุมชนอย่างพวกถ้วย ชาม แก้ว ทางชุมชนได้ขนมาเก็บไว้ที่แห่งนี้

"ชมรมแอโรบิกเราจะจัดกิจกรรมเต้นเฉลิมพระเกียรติทุกปี ก็ใช้พื้นที่ตรงนี้ในการระดมพล" สท.พูดด้วยรอยยิ้ม ก่อนเล่าต่อไปว่า "คุณบุญเรือนยังได้ซื้อจักรยานมาเก็บไว้ ซื้อเพิ่มเรื่อยๆ เพื่อให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ จนวันนี้มีมากกว่า 20 คันแล้ว ภาพขบวนจักรยานที่ขี่เลียบกันไปริมบึง ก็เป็นภาพที่ชินตาของทุกคนดี ส่วนรถสามล้อที่ขับอยู่นั้น ก็เป็นรถที่คุณบุญเรือนซื้อมาไว้ มีคุณลุงจิตอาสาในชุมชนคอยขับพาเด็กๆ ไปเที่ยว แถมบางครั้งในตอนค่ำ ยังมีจัดฉายหนังกลางแปลงให้ทุกคนได้ดูกันฟรีด้วย"

เรารู้สึกประทับใจในหลักการของชายที่ชื่อบุญเรือน ในวันนั้นเรายังไม่ได้พบกับเขา แต่จากดวงตาของผู้คนยามที่พูดถึงเขา ก็ทำให้เราเชื่อว่าเขาทำด้วยใจ คืนประโยชน์ให้กับชุมชนที่เขาอยู่ แค่ลำพังรอยยิ้มของเด็กที่เกาะแกะอยู่ตรงรถสามล้อคันนั้น ก็ประจักษ์เพียงพอแล้ว

สวัสดิการดีๆ ที่เรามีให้กัน
Welfare

จากประสบการณ์การเดินทางของเรา ไม่ว่าจะเดินทางไปที่ไหน ทุรกันดารเพียงใด ทุกคนที่เราได้พบก็ยังมีพื้นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย เราเลยแปลกใจ เมื่อได้มาพบกับกลุ่มคนหนึ่งในชุมชนกึ่งเมืองที่นี่ พวกเขาเพิ่งมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองเพียงไม่กี่ปี เป็นเรื่องราวที่เปิดโลกทัศน์ของเราให้ได้เห็นว่า ยังมีผู้คนจำนวนมากที่ยังลำบาก และยังต่อสู้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน เพียงเพื่อจะลืมตาอ้าปากอย่างมีศักดิ์ศรี

บ้านมั่นคงชุมชนกาเลี้ยงลูก

จิตโสภา สุจริตจิตร

เห็นเป็นชุมชนกึ่งเมืองแบบนี้ แต่ใครจะรู้ว่า ที่ตำบลโพรงมะเดื่อมีคนจำนวนหนึ่งที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง โดยชาวบ้านกลุ่มนี้บุกรุกที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย เพื่อทำที่อยู่อาศัย ต่อมาเมื่อเจ้าของที่ดินต้องการใช้ประโยชน์จึงได้มีการไล่ที่ พวกเขาซึ่งไม่มีสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ที่ดิน จึงจำต้องรับสภาพอย่างเลี่ยงไม่ได้

พอดีในช่วงปี 2545 เป็นจังหวะเดียวกับที่รัฐบาลกำลังมีนโยบายขึ้นทะเบียนคนจนทั่วประเทศ โดยเปิดโอกาสให้คนที่มีปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่อยู่อาศัย และปัญหาที่ดินทำกิน มาลงทะเบียนที่อำเภอ ซึ่งกลุ่มชาวบ้านกลุ่มนี้ได้เข้าไปลงชื่อในบัญชีคนยากจน ซึ่งต้องการที่อยู่อาศัย หรือ สย.7 เพื่อพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง บนพื้นที่บ้านหมู่ที่ 12 ชุมชนบ้านกาเลี้ยงลูก

"เราบุกรุกกันมานานกว่า 30-40 ปีแล้วมาตอนหลังเรารู้ข่าวว่าเขาจะไล่ที่ ก็เลยรวมตัวกัน พอดีรัฐบาลมีนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน จึงไปลงชื่อไว้ ด้วยความหวังว่าจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง" **ณัฐดนัย ฮะบางแขม** กรรมการสหกรณ์ฯ กล่าว

ณัฐดนัยกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า ชาวบ้านที่เดือดร้อนจำเป็นต้องรวมตัว เพื่อให้รัฐเห็นว่ามีความเดือดร้อนจริง และหลังจากลงนามใน สย.7 เรียบร้อย ทางอำเภอได้ชี้แจงต่อว่า พื้นที่ไหนมีความพร้อม หรือมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะได้รับการอนุมัติก่อน ซึ่งตอนนั้น **ปภาศร ศุภโชคภิญโญ** และ **บุญมี พลอยงาม** เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนอยู่

"ตอนนั้นมีคนไปลงชื่อประมาณ 200 กว่าคน แต่ช่วงระหว่างการรวมกันเป็นกลุ่ม ก็ลดลงมาเรื่อยจนเหลือ 100 กว่าคน และสุดท้ายก็เหลืออยู่ 70 กว่าคน ซึ่งสาเหตุที่เหลือน้อยเพราะแต่ละขั้นตอนใช้เวลานานมาก" **จิตโสภา สุจริตจิตร** เลขาสหกรณ์ฯ กล่าว

พรทิพย์ เกตุรักษา

ณัฐดนัย ฮะบางแขม

เมื่อมีกลุ่มก้อนแล้ว มีการประชาคมพูดคุยหาพื้นที่ ได้มาพบกับที่ดินว่างผืนหนึ่ง ขนาด 5 ไร่ 2 งาน ที่เป็นของเทศบาล จึงประสานไปยังเจ้าของพื้นที่ เพื่อทำโครงการรับรองผู้มีปัญหาที่อยู่อาศัย ซึ่งทางเทศบาลก็ยินดี

จากนั้นมีการตั้งกลุ่มบ้านมั่นคง ชาวบ้าน 70 กว่าคน เริ่มช่วยกันออม ตามแต่รายได้ของสมาชิก โดยออมขั้นต่ำเดือนละ 100 บาท ฝากกับแกนนำ มีสมุดคู่ฝาก และได้ทำ MOU ในปี 2546 กับท้องถิ่น กรมที่ดิน อำเภอ พมจ. และพอช. เพื่อจะร่วมมือกันทำให้โครงการนี้เกิดขึ้น

แกนนำต้องไปอบรมการพัฒนาตนเอง ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. หลายครั้งด้วยกัน

“ในเครือข่ายภาคตะวันตกนั้น ทาง พอช. จะมีผู้ประสานงานอยู่ เราก็ไปศึกษาเรียนรู้ อบรมหลายเรื่องหลายครั้ง ตามที่เขาแจ้งมา มีการเรียนรู้กระบวนการก่อนที่จะกู้ เพราะเครือข่าย พอช. มีโครงการลักษณะนี้มาก ซึ่งกว่าจะได้อยู่จริงก็อีกประมาณ 6-7 ปีเลย” ณัฐดนัยกล่าวต่อ

จากระยะเวลาอันยาวนานนี้เอง **พรทิพย์ เกตุรักษา** เหรัญญิกกลุ่มบอกว่า เป็นเหตุให้สมาชิกที่เคยฝากเงินบางส่วนเกิดความไม่มั่นใจ ทยอยถอนเงินออกมาไป แม้จะฝากได้เยอะแล้วก็ตาม ซึ่งถือว่าสร้างปัญหาให้กลุ่มอย่างมาก เพราะต้องหาคนใหม่มาเพิ่ม และต้องทำประชาคมใหม่ในกลุ่ม

“ตอนเราได้พื้นที่แล้ว ก็ต้องมาดูว่าจะจัดสรรพื้นที่อย่างไรให้ครบถ้วนกับสมาชิก 70 กว่าคน โดยที่ต้องมีศาลาอเนกประสงค์ มีพื้นที่ส่วนกลางอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราเรียนรู้จากการไปศึกษาดูจากพื้นที่ต้นแบบของ พอช. จากนั้นเขียนแปลนโครงการขึ้นเสนอ พอช. ขณะเดียวกันก็ยังต้องรักษาสมาชิกในกลุ่มไว้ เพราะต้องให้เห็นว่าเรามีความเข้มแข็ง สามารถชำระเงินกู้ได้” พรทิพย์เสริม

เมื่อเสนอโครงการผ่านแล้ว ทาง พอช. มีงบสาธารณูปโภคมาให้ เพื่อปรับที่ดิน ถนน ท่อน้ำ ซึ่งเป็นงบประมาณให้เปล่า พอเสร็จเรียบร้อย ทาง พอช. ส่งเจ้าหน้าที่มาทำแปลนให้ คิดมูลค่าโครงการ 8,200,000 ล้านบาท ต่อมาขยายเพิ่มเติมอีก 2,600,000 ล้านบาท

"พอมีแปลนแล้ว ก็มีการประชาคมว่า จะผ่อนส่งได้เท่าไร เอาวัสดุอะไร ต้องการบ้านชั้นเดียว หรือบ้านสองชั้น ซึ่งในเวลานั้นคำนวณราคาของบ้าน 2 ชั้น อยู่ที่ 250,000 บาท บ้าน 1 ชั้น อยู่ที่ 150,000 บาท โดยมีเงินออมเป็นเครดิตอย่างน้อย สิบเปอร์เซ็นต์ของราคาบ้าน นอกจากนี้กลุ่มยังต้องหาช่างมา เพื่อให้ราคาถูกที่สุด แล้วต้องร่างสัญญา แจกแจงเป็นงวดงาน ค่าจ้าง ค่าวัสดุในแต่ละงวด โดยตอนที่เราสร้างก็ยังบุกรุกที่ของเทศบาล เพราะโฉนดยังไม่เรียบร้อย ทั้งมาเจอความผันผวนทางการเมืองด้วย" พรทิพย์เล่า

เมื่อเริ่มสร้างแล้วนั้น ทางกลุ่มได้ตั้งสหกรณ์บ้านมั่นคงเฉลิมพระเกียรติ ในช่วงปี 2549 เพื่อให้กลุ่มมีสภาพเป็นนิติบุคคล สามารถรองรับเงินกู้ และเป็นการประกันความเสี่ยง โดยหน้าที่ของสหกรณ์นี้หลักๆ ก็เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมเงินส่งคืนให้ พอช. โดยสหกรณ์เปิดทำการทุกวันอาทิตย์ที่ 2 ของเดือน ลูกบ้านจะต้องส่งเงินไม่เกินวันที่ 15 ไม่เช่นนั้นเสียค่าปรับ

บ้านมั่นคงแห่งนี้สร้างเสร็จพร้อมอยู่ตั้งแต่ปี 2553 แต่กว่าจะได้หนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นการชั่วคราว ตามนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน ก็ล่วงเลยมา

ถึงปี 2555 แล้ว โดยโฉนดชั่วคราวนี้ต้องต่อสัญญาทุก 5 ปี ไม่สามารถจำหน่ายให้ผู้อื่น แต่สามารถใช้เป็นมรดกตกทอดได้

"ที่ผ่านมาสมาชิกที่นี่ไม่เคยส่งเงินช้า แต่ถ้าถึงช้าก็พอขับเคลื่อนไปได้ เช่น สมมติเดือนหนึ่งเราต้องส่งให้เงินให้ พอช. 80,000 บาท แต่ว่าเงินที่เราเก็บมาจะเกิน 80,000 บาทอยู่แล้ว ดังนั้นขาดไป 1-2 รายก็ยังครบอยู่ ถือว่าทุกคนช่วยกัน แต่ในกรณีที่เงินไม่พอคืน เรามีเงินสำรองที่เก็บไว้ ก็จะเบิกเงินส่วนนั้นมาคืนไปก่อน โดย พอช.คิดดอกเบี้ยเรา 4 เปอร์เซ็นต์ แต่สหกรณ์เก็บดอกเบี้ยสมาชิก 6 เปอร์เซ็นต์ เพื่อนำส่วนต่างมาบริหารจัดการ" พรทิพย์ อธิบาย

สำหรับระยะเวลากู้นั้น ทางกลุ่มฯ ทำสัญญาไว้ 18 ปี ขณะที่สหกรณ์ฯ ทำสัญญากับสมาชิกไว้ 15 ปี อธิบายง่ายๆ คือส่งเงินเกินข้อตกลงที่ให้ไว้ เพื่อหนี้จะได้หมดโดยเร็ว ซึ่งปัจจุบันหากเป็นบ้านชั้นเดียว ผ่อนชำระเดือนละ 1,130 บาท ส่วนบ้านสองชั้น เดือนละ 1,930 บาท และสมาชิกต้องฝากเงินกับสหกรณ์เดือนละ 100 บาท โดยแต่ละปีจะมีการปันผลให้ร้อยละ 3 เงินฝากนี้ตราบที่ยังเป็นสมาชิกของบ้านมั่นคงห้ามถอน และถ้าฝากเงินจนครบ 60,000 บาท สามารถหยุดฝากได้

ส่วนแนวทางในอนาคต หากมีเงินฝากมากพอคณะกรรมการสหกรณ์ก็ตั้งใจว่าจะนำเงินไปลงทุนในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น ซื้อสลากออมสิน และนำเงินมาให้สมาชิกในกลุ่มกู้ในกรณีที่จำเป็นจริงๆ

กองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านมั่นคง

บุญชู ตันศิริ

หลังเริ่มกระบวนการก่อสร้างบ้านมั่นคง ณ บ้านกาเลี้ยงลูก หมู่ 12 เพื่อตอบโจทย์เรื่องความเข้มแข็งของกลุ่มสมาชิก ทำให้เกิดการต่อยอดในการดูแลสมาชิก โดยเฉพาะเรื่องสวัสดิการตั้งแต่แรกเกิดจนเสียชีวิต

บุญชู ตันศิริ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านมั่งคง เล่าว่ากองทุนนี้ก่อตั้งขึ้นประมาณปี 2550 โดยสืบเนื่องมาจากนโยบายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เล็งเห็นว่า เมื่อชาวบ้านมีบ้านที่มั่นคงแล้วก็ควรจะมีสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตด้วย จากนั้นก็มีการประชุมกันในกลุ่มสหกรณ์ว่าจะทำอย่างไรดี ซึ่งทุกคนก็เห็นชอบ โดยมีสมาชิกเริ่มแรกจำนวน 70 หลังคาเรือน โดยออมกันคนละ 30 บาทต่อเดือน ซึ่งเงินตรงนี้จ่ายพร้อมเงินกู้ค่าบ้านมั่นคงเลย

สำหรับสวัสดิการนี้ครอบคลุมบริการ 3 อย่าง คือเกิด เจ็บ และตาย โดยในช่วงแรกจ่ายเป็นค่าคลอดบุตร 500 บาท ค่ารถไปโรงพยาบาล 100 บาท นอนโรงพยาบาลคืนละ 200 บาท ไม่เกิน 6 คืน และเสียชีวิต 1,500 บาท แต่ปัจจุบันมีการปรับ โดยสมาชิกจะมีสิทธิใช้สวัสดิการได้เมื่ออายุสมาชิกครบ 6 เดือน ค่าใช้จ่ายอย่างค่ารถไม่มีแล้ว ส่วนเรื่องนอนโรงพยาบาลนั้นปรับเหลือ 3 คืน และอายุสมาชิกมีผลต่อการจ่ายคือ ถ้าเป็นสมาชิก 6 เดือนให้คืนละ 100 บาท แต่เป็นสมาชิก 3 ปีขึ้นไปให้คืนละ 150 บาท และเป็นสมาชิกเกิน 5 ปี ให้คืนละ 200 บาท ส่วนเรื่องเสียชีวิตก็เป็นระบบขั้นบันไดเหมือนกัน คือหากเป็นสมาชิก 6 เดือนขึ้นไปให้ 1,000 บาท 3 ปีขึ้นไปให้ 1,300 บาท และ 5 ปีขึ้นไปให้ 1,500 บาท

ปัจจุบันกองทุนฯ ไม่ได้จำกัดสมาชิกเพียงแค่กลุ่มบ้านมั่นคงแล้ว โดยมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 180 คน จากหมู่ 1, 5, 8 และ 12 โดยไม่มีการเก็บค่าสมัครแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง โดยรัฐให้เงินมาแล้ว 2 รอบ มีเงินหมุนเวียนรวมแล้ว 180,000 บาท เวลานี้กำลังอยู่ในช่วงทำแผนขยายฐาน และจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ทุนการศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส รวมไปถึงภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งหากเป็นกรณีเร่งด่วนก็จะมีการเรียกประชุมคณะกรรมการและขอเป็นวาระๆ ไป

ร้านค้าชุมชนกาเลี้ยงลูก

ความที่พื้นที่ชุมชนกาเลี้ยงลูกยังเป็นพื้นที่ชนบทอยู่มาก การคมนาคมขนส่งไม่สะดวกสบาย กว่าจะเดินทางไปถึงตลาด ต้องผ่านระยะทางไกลถึง 14-15 กิโลเมตร นั่นจึงเป็นที่มาที่ชาวบ้านหมู่ที่ 12 รวมตัวกันจัดตั้งร้านค้าชุมชนขึ้นมา

อุไรรัตน์ ถึงสุข ผู้ดูแลร้านค้าชุมชนกาเลี้ยงลูก เล่าให้ฟังว่า ร้านค้าชุมชนกาเลี้ยงลูกเกิดขึ้นเมื่อปี 2552 โดยได้งบประมาณจากโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน หรืองบ SML มา 150,000 บาท หลังจากมีการเรียกประชุมชาวบ้าน ผู้นำชุมชนทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าควรจะทำร้านค้าของตัวเอง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

“ชาวบ้านที่นี่ก็ยังยากจนอยู่ การทำร้านค้าทำให้ทุกคนสามารถซื้อสินค้าในราคาถูกกว่าซื้อผ่านยี่ปั๊ว หรือถ้าไปซื้อที่ห้างก็ต้องซื้อเหมาซึ่งคนที่นี่ไม่มีกำลังขนาดนั้น” อุไรรัตน์ว่า

อุไรรัตน์ ถึงสุข

เมื่อได้งบประมาณมา ทางแกนนำก็ทำหนังสือไปถึงอำเภอ โดยนำเงินที่ได้มาสร้างศาลาอเนกประสงค์ 100,000 บาท ที่เหลืออีก 50,000 บาท นำไปซื้อของ ซื้อมาขายไปเรื่อยๆ ก็เริ่มเรียกชาวบ้านมาร่วมหุ้น คนละ 100 บาท ได้เข้ามา 30 กว่าคน แต่ปัจจุบันทางร้านหาสมาชิกเพิ่มเรื่อยๆ จนมีอยู่ 50 คนแล้ว โดยมีงบประมาณอื่นๆ เข้ามาอุดหนุนบ้างแต่ก็ไม่มากมายอะไร

วันนี้ร้านค้าชุมชนกาเลี้ยงลูก มีผลประกอบการอยู่ในแดนบวก แม้จะไม่มากก็ตาม โดยการมีปันผลยอดซื้อทุกเดือนกรกฎาคม

“ร้านเราเปิดตั้งแต่ 6 โมงเช้าถึง 6 โมงเย็น มีพี่เป็นคนขายอยู่ 1 คน และหากวันไหนที่ไม่อยู่ก็จ้างเด็กมาดูแลเป็นคราวๆ ไป” อุไรรัตน์เสริม

นอกจากนี้ เพื่อความโปร่งใส จึงได้มีกรรมการของร้านเข้ามาตรวจสอบบัญชีอยู่เสมอ แน่นอนแม้ลูกค้าหลายคนจะซื้อของเงินเชื่อเอาไว้ แต่ก็ไม่ได้เป็นปัญหา เพราะต่างคนต่างรู้จักหน้าค่าตากันเป็นอย่างดี การโกงกันจึงแทบไม่มี

แม้วันนี้ร้านค้าชุมชนกาเลี้ยงลูกจะไม่มีกำไรอะไรมากมาย แต่ก็ถือเป็นร้านค้าสวัสดิการชุมชน ซึ่งอยากจะเห็นประชาชนในพื้นที่ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติและมีความสุข

“ทุกปีใหม่ ทางผู้ใหญ่บ้านจะมาคุยกับลูกบ้านว่า อยากให้มีการปรับปรุงอะไรบ้าง ถ้าได้งบประมาณจะต่อเติมอีกไหม หรือจะหางบประมาณเพื่อไปต่อยอดกิจการหรือไม่ ซึ่งที่ชาวบ้านคิดๆ อยู่ก็คืออยากทำน้ำดื่มของตัวเอง และได้เสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ก็ยังไม่มีงบประมาณให้ทำ” อุไรรัตน์ทิ้งท้าย

การศึกษา 'วิชาชีวิต'
Education

เราต่างเคยเป็นเด็กมาก่อน และรู้ว่าช่วงวัยนี้มีเรื่องราวมากมาย ที่เป็นรากฐานให้เราได้มองย้อนกลับไป ชื่นชมกับสิ่งที่หล่อหลอมปัจจุบันของตัวเอง เราเดินทางไปที่โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร) ในช่วงเช้า เพื่อไปดูกิจกรรมของเด็กๆ ที่นั่น และไปยังบึงลาดโพธิ์ในช่วงบ่าย ซึ่งเป็นกำหนดการที่เราไม่คิดฝันหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า

โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร)

ชัยรัตน์ สุริยะฉาย

สุวภัทร สุพรจิตต์

โรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร) เป็นโรงเรียนเก่าแก่ซึ่งอยู่คู่ตำบลโพรงมะเดื่อแห่งนี้มาเกือบร้อยปี มีบทบาทสำคัญในการผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพ เป็นรากฐานให้กับสังคม ซึ่งในส่วนของการเล่าเรียนนั้น ที่นี่เป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงเชื่อมั่นได้ในคุณภาพว่าทัดเทียมกับโรงเรียนอื่นๆ หากแต่สิ่งที่พิเศษของโรงเรียนแห่งนี้ คือจุดยืนเรื่องการเป็นสถานศึกษาพอเพียง โดยมีเป้าหมายสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้หลักการของคุณธรรม และปัญญา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

สุวภัทร สุพรจิตต์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพรงมะเดื่อ (ศรีวิทยากร) เล่าว่ากิจกรรมสถานศึกษาพอเพียงนี้ดำเนินมาตั้งแต่ปี 2553 ตามแนวคิดของอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนคนเดิมที่ตั้งใจจะสร้างอัตลักษณ์เรื่องความสะอาดร่มรื่นให้เกิดขึ้น จึงชักชวนให้ครูและนักเรียนร่วมกันกำจัดขยะด้วยวิธีต่างๆ

ต่อมาในปี 2555 เมื่อ **ชัยรัตน์ สุริยะฉาย** เข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และได้สานต่อนโยบายนี้ ประกอบกับเวลานั้นทางรัฐบาลมีนโยบายเรื่องสถานศึกษาพอเพียงพอดี จึงสมัครเข้ารับการประเมิน และเริ่มมีการนำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระ แล้วนำไปต่อยอดสู่โครงการและกิจกรรมต่างๆ มากมาย ก่อนที่จะได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง เมื่อปี 2556

"โรงเรียนเรามีนโยบายให้เด็กรู้จักประหยัด อดออม รู้จักปลูกพืช หรือแม้แต่เรื่องการจัดการขยะมาตลอด เพียงแต่ยังไม่เห็นชัดนักว่าสัมพันธ์กับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร พอช่วงหลังที่เราเข้ารับการประเมิน เริ่มรู้ทฤษฎี 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ก็เริ่มเห็นความเชื่อมโยงในโครงการต่างๆ จึงมาจัดให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น" ผู้อำนวยการชัยรัตน์ย้ำเสริม

กิจกรรมที่ได้รับการต่อยอดออกมา เช่น การออมเพื่อแม่ โดยให้เด็กออมเงินทุกเช้า บางห้องใช้วิธีหยอดกระปุก บางห้องใช้วิธีฝากไว้ที่ครู ถ้าเป็นเด็กโตจะมีตัวแทนเป็นผู้ถือเงิน พอครบเดือน จะนำเงินนี้ไปส่งมอบให้ครูผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อไปฝากในบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เมื่อได้ดอกเบี้ยก็จะนำเงินนี้เป็นทุนมอบให้เด็กที่ด้อยโอกาส เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พอสิ้นปีก็นำเงินฝากส่งคืนเด็ก หรือเด็กคนไหนจะฝากต่อก็ได้

ส่วนกิจกรรมเกี่ยวกับขยะนั้นมีโครงการขยะรีไซเคิล **นิตยา จิตต์บรรจง** ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในฐานะของผู้รับผิดชอบโครงการนี้เล่าว่า แต่เดิมโครงการนี้จะนำเด็กนักเรียนมาคัดแยกขยะของโรงเรียน แยกเป็นขวด กระดาษ พลาสติก จากนั้นเด็กจะนำไปใส่ในที่เก็บขยะ และเมื่อมีขยะมากแล้ว ก็จะเรียกคนรับซื้อของเก่ามารับซื้อไป ได้เงินครั้งละประมาณ

200-300 บาท เงินที่ได้นำมาจัดทำบัญชีไว้ จากนั้นก็ส่งต่อเป็นทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ขาดโอกาส เช่น เด็กต่างด้าวที่พ่อแม่มาทำงานในพื้นที่

"มาช่วงหลัง ขยะบางส่วน ครูจะเก็บเอาไว้เพื่อประดิษฐ์งานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างทุกเช้ามีดื่มนม ครูบางห้องจะขอถุงนมนำไปล้าง แล้วนำมาสอนนักเรียนประดิษฐ์สิ่งของ หรืออย่างโครงงานวิทยาศาสตร์ ที่ให้เด็กนำขวดมาทำจรวด บางห้องก็นำพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นกระถางปลูกต้นไม้" ครูนิตยาเล่า

นอกจากนี้ ยังสอนให้เด็กปลูกพืชผักสวนครัวและผลไม้ ซึ่งมีทั้งคะน้า กวางตุ้ง ฟักทอง แก่นตะวัน กล้วย นี่ยังไม่รวมถึงบ่อเลี้ยงปลา ซึ่งแต่ละวัน พืชผักเหล่านี้จะเข้าสู่โรงอาหาร ผลิตเป็นอาหารปลอดภัย เลี้ยงเด็กตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 589 คน กับครูอีก 31 ชีวิต

"การมีหน่วยการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้งานของเราชัดเจนมากขึ้น จนมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์เลยว่า เราจะต้องเน้นการเรียนรู้บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีไทย และประเพณีท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรม และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยทั้งหมดนี้เน้นความครอบคลุมเพื่อให้ตอบโจทย์ของพื้นที่มากที่สุด" ผู้อำนวยการอธิบายเพิ่มเติม

เช่นเดียวกับการประยุกต์เนื้อหาลงในกลุ่มสาระต่างๆ ก็ทำให้นักเรียนซึมซับและเข้าใจถึงแก่นแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงว่าสัมพันธ์กับมิติในชีวิตอย่างไร **สายพิณ ผูกพานิช** หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูกลุ่มสาระภาษาไทย ยกตัวอย่างให้เห็นถึงการเชื่อมร้อย ทั้งการอธิบายความหมายของหลักปรัชญาว่าคืออะไร ตลอดจนความสำคัญของทฤษฎี 3 ห่วง 2 เงื่อนไข หรือแม้แต่การให้อ่านหนังสือเกี่ยวกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ แล้วให้เด็กคิดวิเคราะห์ว่าจะนำมาปรับใช้กับชีวิตของตัวเองอย่างไร

"เราอยากให้เด็กรู้ว่า แค่พอเพียงก็ทำให้เรามีความสุข รู้จักการช่วยเหลือคนอื่น รู้จักการแบ่งปัน เสียสละ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่เด็กเท่านั้นที่ได้ แต่ยังต่อยอดไปถึงผู้ปกครองอีกด้วย เพราะเวลาประชุมผู้ปกครอง เราจะถามเลยว่าการให้ทำกิจกรรมต่างๆ มากมายแบบนี้ คิดเห็นว่าอย่างไรกันบ้าง ซึ่งทุกคนก็สนับสนุน เพราะเป็นสิ่งที่ปลูกฝังลักษณะนิสัยให้ลูกหลาน และอยากให้ดำเนินการต่อเนื่อง" รองผู้อำนวยการสุวภัทรกล่าวปิดท้าย

ศูนย์การศึกษาเด็กพิเศษ

เมื่อเราได้มีโอกาสมาบึงลาดโพธิ์ในวันแรกที่มาถึงตำบลโพรงมะเดื่อ เราได้เห็นอาคารหลังหนึ่งตั้งอยู่ทางซ้ายสุดของพื้นที่ซึ่งเป็นที่ทำการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1 สาขาอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ก็ทำให้เราอดที่จะสนใจไม่ได้ วันนั้นเลยเวลาทำการของศูนย์ฯ ไปแล้ว แต่อีกสองวันให้หลังเรากลับมาใหม่ พร้อมกับคำถามที่มีอยู่ในใจ

เด็กพิเศษไม่ใช่ปัญหา หากแต่เป็นหน้าที่ที่สังคมต้องช่วยกันรับผิดชอบ ซึ่งในทุกประเทศมีเด็กกลุ่มนี้อยู่ เป็นที่มาให้มีองค์กรรองรับดูแล

ทิตยา บินฮายีอาลี ครูผู้สอนประจำศูนย์ฯ เล่าว่า แต่เดิมศูนย์การศึกษาพิเศษมีอยู่เฉพาะที่อำเภอไร่ขิงเท่านั้น ทำให้ไม่สะดวกเท่าไรนัก เช่นที่ บริเวณชานอำเภอเมือง อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน ทางสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประสานเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เพื่อขอใช้พื้นที่บริเวณบึงลาดโพธิ์ เป็นที่ตั้งของศูนย์การศึกษาเด็กพิเศษอีกแห่งหนึ่ง

“หน้าที่ของเราคือการเตรียมความพร้อมให้เด็กเข้าโรงเรียนได้ โดยเด็กที่เราส่งไปมีทั้งโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนเฉพาะทาง ส่วนใหญ่ที่รับเข้ามาเป็นเด็กที่อายุไม่เกิน 15 ปี” ทิตยาเล่า

เด็กพิเศษที่มาเรียนที่ศูนย์ฯ มีหลากหลายลักษณะ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือเด็กดาวน์ มีไอคิวต่ำกว่า 70 กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ขาดทักษะการดำเนินชีวิต ดังนั้นทางศูนย์ฯ จะสอนตั้งแต่เรื่องพื้นฐานในชีวิตประจำวัน อย่างการติดกระดุม การกินข้าว การเข้าห้องน้ำ การเรียนขั้นพื้นฐาน อย่างการเขียน ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก แล้วก็ยังมีเด็กที่เป็นออทิสติก กับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

“เมื่อพ่อแม่พาเด็กมาสมัคร เราจะคัดกรองว่า จะให้เด็กเข้าไปส่วนไหน โดยเรามีแผนการสอนเฉพาะบุคคล และมีตารางสอนทั่วไปที่กำหนดเป็นพื้นฐาน เช่น วันจันทร์-พุธ มีกิจกรรมดนตรี กิจกรรมศิลปะ และกิจกรรมบูรณาการ พอทำกิจกรรมทั้งสามอย่างเสร็จก็เรียนแยกฝ่าย ส่วนวันพฤหัสบดีกับวันศุกร์จะเป็นการสอนเดี่ยว นัดมาพิเศษ คนละครึ่งถึงหนึ่งชั่วโมง” ทิตยาอธิบาย

ส่วนเด็กที่ไม่สามารถเข้ามาทำกิจกรรมที่นี่ได้ ทางเจ้าหน้าที่ได้เตรียมโครงการต่างๆ ไว้ให้ เช่น โครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียน เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มเด็กพิการซ้ำซ้อน มีทั้งความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา ซึ่งมีอยู่ในข่ายนี้ประมาณ 65 คน

"สำหรับโครงการปรับบ้านฯ นี้ หลักๆ เราจะสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทำแบบประเมินเด็กก่อน จากนั้นเราจะคิดแผนการเรียนการสอนว่า ในปีหนึ่งผู้ปกครองควรสอนอะไร อย่างเด็กพิการทางร่างกาย ทั้งเด็ก CP ซึ่งขาดออกซิเจนตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ลักษณะความพิการคือแขนขาลีบ นอนอยู่กับเตียง ไม่สามารถขยับร่างกายได้ เวลาเราจัดการศึกษา ก็ต้องดูสภาพแวดล้อม ประเมินด้วยการตรวจร่างกาย ดูองศาการเคลื่อนไหว การเกร็งของกล้ามเนื้อเพื่อดูความเหมาะสมว่าควรจะฝึกเขาอย่างไร โดยเราจะสอนผู้ปกครอง จากนั้นกลับไปทำบันทึก และจะมีใบสำหรับตรวจเช็คว่าผู้ปกครองได้ทำหรือไม่ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูล ซึ่งในตารางการติดตาม เราจะลงไปที่บ้านเทอมละ 2 ครั้ง และการโทรศัพท์ติดตามอยู่ตลอด" ทิตยาเล่า

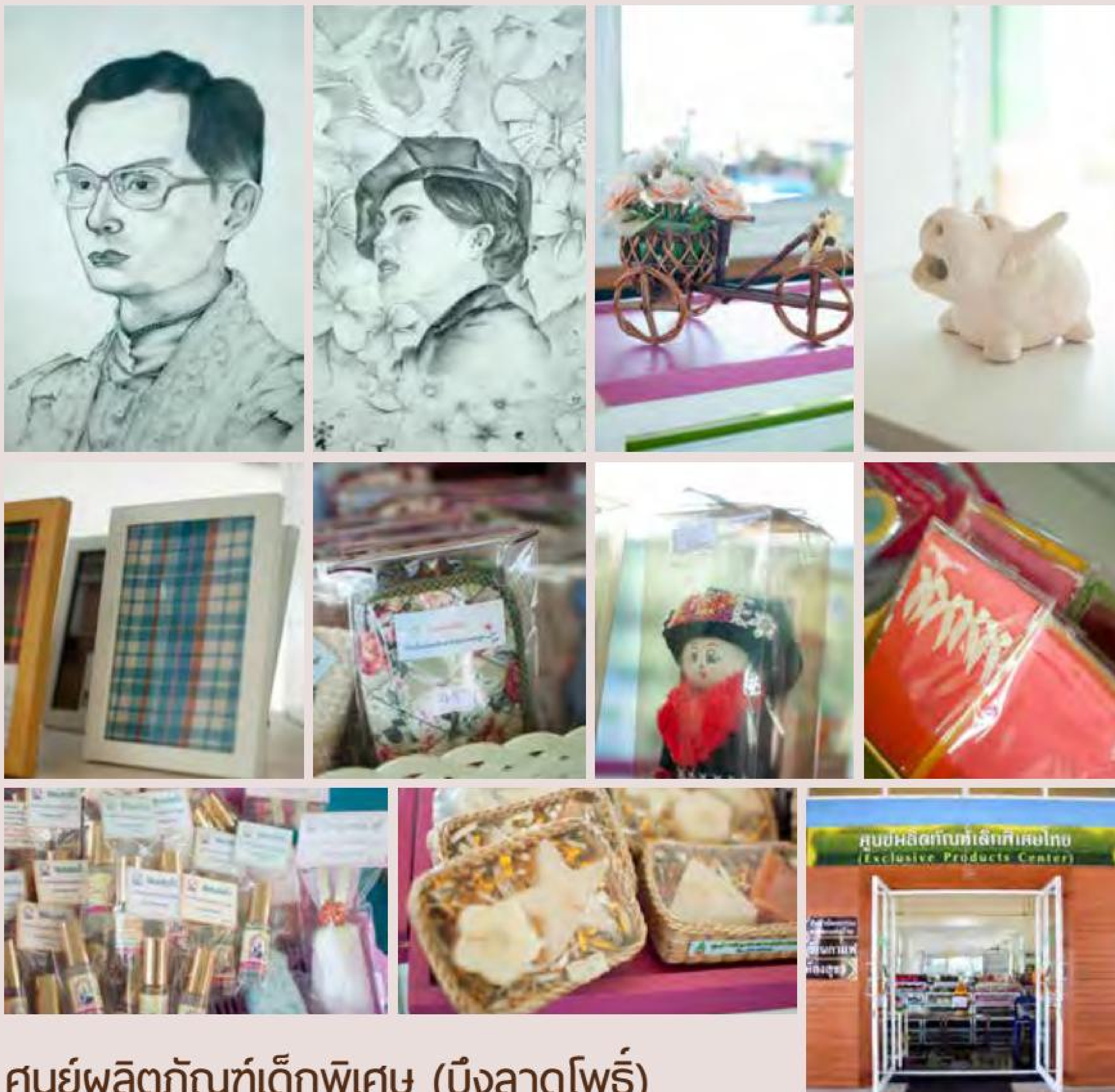
นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งโครงการศูนย์การเรียน เพื่อขยายโอกาสในพื้นที่ต่างๆ เนื่องจากสำนักฯ ไม่มีกำลังเพียงพอที่จะไปทำศูนย์การเรียนครบทุกอำเภอ ดังนั้นจึงได้ย่อศูนย์การเรียนให้เล็กลง และส่งครูพี่เลี้ยงไปประจำในแต่ละจุด ถ้าเด็กสามารถมาเรียนได้ก็ให้มาเรียนกับครูพี่เลี้ยง โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักฯ เป็นผู้ติดตาม

อีกโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่อง คือ ธาราบำบัด ซึ่งเป็นโครงการที่สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษคิดค้นขึ้น เพื่อช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและมัดใหญ่ โดยใช้กระแสน้ำในการออกกำลังกาย หรือกายภาพบำบัด

ปัจจุบันมีครูประจำการ 4 คน แบ่งเป็นข้าราชการ 1 คน พนักงาน 3 คน ส่วนครูพี่เลี้ยง ซึ่งจ้างประจำมีอยู่ด้วยกัน 5 คน ขณะที่มีเด็กลงทะเบียนที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ราว 50 คน

ส่วนงบประมาณนั้นทางสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ จะเป็นผู้จัดสรรมาให้ ปีละ 40,000-50,000 บาท ซึ่งศูนย์ฯ จะนำลงไปทำแผนการทำงานในแต่ละปี ส่วนโครงการไหนที่งบประมาณไม่พอก็จะขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานในพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นต้น

นอกจากนี้ ข้างๆ ศูนย์ฯ ยังมีศูนย์ผลิตภัณฑ์เด็กพิเศษตั้งอยู่ด้วย เพราะที่สุดแล้วเด็กหลายคนอาจไม่สามารถพัฒนาตนเองจนเข้าไปอยู่ในสถาบันการศึกษาทั่วไปได้ ฉะนั้นแล้ว การสอนให้พวกเขาได้เรียนรู้ทักษะด้านอื่นๆ เช่น งานประดิษฐ์ งานศิลปะ ฯลฯ ดูจะเป็นหนทางที่สดใสสำหรับพวกเขามากกว่า

ศูนย์ผลิตภัณฑ์เด็กพิเศษ (บึงลาดโพธิ์)

บริเวณด้านหน้าของบึงลาดโพธิ์ ติดกับถนนเพชรเกษมฝั่งขาออก มีอาคารหลังหนึ่งตั้งอยู่ ครั้งหนึ่งเป็นศูนย์แสดงสินค้า OTOP ของจังหวัดนครปฐม แต่วันนี้ได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นศูนย์แสดงผลงานของเด็กพิเศษจากทั่วประเทศ

การปรับเปลี่ยนนี้เริ่มต้นเมื่อเดือนกันยายน 2556 และมาอยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนโสตศึกษา และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เปิดทำการทุกวัน ตั้งแต่ 10.00 น. ถึง 17.00 น. ภายในตัวอาคารประกอบไปด้วยผลิตภัณฑ์มากมายที่เป็นงานประดิษฐ์ของเด็กพิเศษ ทั้งพวงกุญแจ ถุงผ้า กระเป๋า ฯลฯ ซึ่งเป็นการส่งเสริมอาชีพให้เด็กพิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้มีอาชีพมีรายได้ แสดงศักยภาพให้สังคมได้เห็นว่าพวกเขาก็มีความสามารถ

นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเครือข่ายด้านการส่งเสริมอาชีพอย่างครบวงจรของภาคท้องถิ่น ภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งสามารถเข้ามาเยี่ยมชมและเลือกซื้อสินค้า หรือซื้อหากาแฟสด ซึ่งตั้งอยู่ในศูนย์ ก่อนเดินทางต่อได้อีกด้วย

เศรษฐกิจชุมชน
Economy

เศรษฐกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อนั้นค่อนข้างหลากหลาย ด้วยพื้นที่ชุมชนค่อนข้างกระจุกตัว ไม่มีพื้นที่กว้างเท่าไรนัก จึงมีทั้งอาชีพรับจ้าง ข้าราชการ พนักงานเอกชน คนงานในโรงงาน เกษตรกร พ่อค้าแม่ขาย แตกต่างกันไปตามความพึงใจและความต้องการของตลาด เอาเป็นว่า เราเดินทางต่อกัน ไปดูว่าเศรษฐกิจที่น่าสนใจในชุมชนแห่งนี้มีอะไรกันบ้าง

สารพัดเห็ด
เพื่อสุขภาพ

โอกาสเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้นเอง ลำพังแต่จะรอบุญพาวาสนาส่งอย่างเดียวคงไม่ไหว ยิ่งในยุคที่ทุกคนใส่เกียร์เดินหน้ากันแบบนี้ และกับผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งอย่าง **วิไลรัตน์ คิ้มแหน** ลูกสะใภ้ของ **ชูเกียรติ คิ้มแหน** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 เธอก็เป็นคนหนึ่งที่หันเหชีวิต สร้างโอกาสขึ้นใหม่ในบ้านของตัวเอง

บริเวณพื้นที่ของบ้านผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 บ้านหนองหิน มีโรงเพาะเห็ดตั้งเรียงรายอยู่ถึง 5 โรง โดยวิไลรัตน์เป็นผู้เริ่มต้น ขยับขยายจนกลายเป็นกลุ่ม ซึ่งเธอเองรับหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม และมี **เกรียงไกร คิ้มแหน** สามีของเธอเป็นรองประธาน

วิไลรัตน์ย้อนความให้ฟังว่า ในราวปี 2548 ตัวเองเป็นพนักงานบริษัททั่วไป ไม่เคยมีความรู้เรื่องเห็ดเลยแม้แต่น้อย แต่ด้วยความที่ระยะห่างระหว่างบ้านกับที่ทำงานไกลกันมาก รู้สึกเหนื่อยกับการเดินทาง จึงมีความคิดอยากลาออก เพราะไม่มีเวลาให้ครอบครัว แต่เวลานั้นยังไม่รู้จะทำอะไรดี

กระทั่งเริ่มสังเกตสิ่งรอบตัว เพื่อต่อยอดเป็นอาชีพ เธอพบว่าตัวเองชอบกินเห็ด เลยน่าจะเริ่มต้นจากสิ่งที่ชอบ จึงลองซื้อก้อนเห็ดมาเพาะดู โดยเธอเลือกเห็ดโคนญี่ปุ่น เพราะเห็นว่ายังมีน้อยคนที่เพาะเห็ดตัวนี้ ไม่ต้องไปแข่งขันด้านการตลาดเหมือนเห็ดนางฟ้าภูฐาน หรือเห็ดหูหนูที่คนส่วนใหญ่นิยม

"ตอนนั้นทำตลาดยากหน่อย ทั้งแรกๆ ชาวบ้านยังคิดว่าเป็นเห็ดเมา แต่อาศัยปากต่อปาก จนคนเริ่มรู้จัก แม่ค้าเริ่มติดต่อซื้อดอกไปขาย ช่องทางจัดจำหน่ายเริ่มเพิ่มขึ้น ใช้เวลาอยู่ 2 ปีเรียนรู้ด้วยตัวเอง อ่านจากอินเทอร์เน็ตบ้าง พอมีความชำนาญแล้ว ก็คิดว่าพร้อมลาออกจากงานประจำ มาเพาะเห็ดเต็มตัว" วิไลรัตน์เล่า

ตอนนั้นในราวปี 2550 วิไรรัตน์เดินหน้าธุรกิจเต็มตัว โดยเล็งเห็นว่า การซื้อก้อนเชื้อจากคนอื่นไม่คุ้มเท่าไร น่าจะลองหาวิธีทำก้อนเอง จึงไปเข้าอบรมที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมถึงไปดูงานตามจังหวัดต่างๆ ที่มีฟาร์มเห็ดครบวงจร เช่น ที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีการเพาะทั้งเห็ดโคนญี่ปุ่นและเห็ดอื่นๆ พอได้ความรู้กลับมา เธอก็เริ่มพัฒนาพื้นที่ สร้างโรงเรือนจำนวน 5 หลัง ใช้เงินลงทุนกว่า 900,000 บาท

วิไลรัตน์ คิ้มแหน

"เรามีความรู้มากขึ้น ช่องทางการตลาดค่อนข้างหลากหลาย ทั้งร้านค้า ฝากขาย ตลาดนัด แล้วเรายังมีแม่ค้าที่มาซื้อประจำ จากปากคลองตลาด ตลาดไท รวมทั้งจังหวัดทางภาคใต้ ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าคนกลางซื้อไปกระจาย โดยราคาส่งสำหรับเห็ดโคนญี่ปุ่นที่ยังไม่ตัดราก กิโลกรัมละ 120 บาท แต่ถ้าขายปลีกส่งตามร้านอาหาร ต้องตัดแต่ง ราคาอยู่ที่กิโลกรัมละ 150-180 บาท"

สำหรับการเพาะดอกเห็ดโคนญี่ปุ่นนี้ ปกติจะต้องทิ้งก้อนไว้ประมาณ 15-20 วัน แล้วค่อยรดน้ำครั้งหนึ่ง เพื่อให้เส้นใยมีความแข็งแรง จากนั้นเห็ดจะเริ่มออกดอกประมาณ 7-10 วัน แล้วก็ต้องพักก้อนเป็นวัฏจักร ฉะนั้น เพื่อให้มีสินค้ารองรับตลาดอยู่ไม่ขาด จะหมุนเวียนเก็บดอกเห็ด โดยสัปดาห์หนึ่งจะเปิดโรงเรือน 1 โรง ซึ่งมีก้อนเห็ด 10,000 ก้อน โรงเรือนหนึ่งเก็บได้ประมาณ 100-120 กิโลกรัม หรือเฉลี่ยวันละประมาณ 15-20 กิโลกรัม

พอปี 2552 คนในชุมชนเริ่มสนใจอยากหารายได้เพิ่มขึ้น ทางวิไลรัตน์จึงเริ่มขายก้อนให้ชาวบ้าน โดยผู้ที่ซื้อก้อนเห็ดจะต้องมาเรียนเทคนิควิธีการต่างๆ เกี่ยวกับเพาะเห็ด 1 ชั่วโมงครึ่ง โดยเนื้อหาที่เรียนมีอาทิ เห็ดโคนญี่ปุ่นชอบหน้าฝนกับหน้าหนาว พอช่วงหน้าร้อนจะออกดอกยาก ฉะนั้นจะมีเทคนิคการให้น้ำอย่างไร

ต่อมาเมื่อมีคนมาซื้อก้อนเชื้อมากๆ ก็มีปัญหาเกิดขึ้น คือเพาะแล้วไม่รู้จะไปทำตลาดที่ไหน วิไลรัตน์จึงทำการรวมกลุ่มขึ้นมา เพื่อสร้างกลไกราคากับพ่อค้า จนปัจจุบันกลุ่มเพาะเห็ดนี้มีสมาชิกประมาณ 9 คน

"เมื่อก่อนที่เรามีดอกเห็ดไม่มากพอ พ่อค้าจะให้ราคาแพงบ้าง ถูกบ้าง แต่พอเรามีมาก เขาให้ราคาประกันกับเรา แต่คนที่มาร่วมกับเรา เราไม่ได้บังคับนะ ว่าต้องขายให้เราเท่านั้น ถ้าเขามีช่องทาง หรือได้ราคาที่แพงกว่าก็สามารถไปได้ แต่ส่วนมากเครือข่ายเราไม่มีตลาด ก็เลยมาส่งที่เรา เขาก็ไม่เสียเวลาหาตลาดด้วย คือเป็นการรวมตัวแบบไม่เป็นทางการ โดยเราจะมีการเช็คออเดอร์อยู่เสมอ เพราะเรามีลูกค้าหลักอยู่ 3 รายที่ต้องมีของป้อนให้ตลอด ก็ต้องติดต่อกับสมาชิก ดูเรื่องการรดน้ำ สมมติเขาสั่ง 200 กิโลกรัม ฟาร์มนี้เก็บได้ 100 กิโลกรัม ของเราอีก 100 กิโลกรัม จากนั้นก็เอาทั้งหมดมารวมกันแล้วส่งให้ลูกค้า ซึ่งจะมีรถเย็นมารับไป" วิไรรัตน์เล่ากระบวนการกลุ่ม

นอกจากเห็ดโคนญี่ปุ่นแล้ว ที่นี่ยังมีการทำก้อนเชื้อเห็ดอื่นๆ จำหน่ายอีกด้วย โดยเห็ดโคนญี่ปุ่น ก้อนหนึ่งราคา 9 บาท ส่วนเห็ดนางฟ้าภูฐาน ราคา 6.5 บาท เห็ดเป๋าฮื้อ ราคา 7 บาท เห็ดหูหนู ราคา 6.5 บาท เห็ดขอนขาว ราคา 6.5 บาท และเห็ดขอนดำ ราคา 6.5 บาท ส่วนดอกเห็ดฟาร์มของวิไรรัตน์จะทำเฉพาะเห็ดโคนญี่ปุ่นเท่านั้น เพราะถ้าทำหลายตัวจะมีเชื้อโรคเพิ่มขึ้นมามาก ทำให้ควบคุมมาตรฐานยาก

ส่วนแผนการในอนาคต วิไลรัตน์บอกว่า ตั้งใจจะแปรรูปเห็ด ซึ่งมีที่ทำไปแล้ว อาทิ น้ำพริกเห็ด แหนม เห็ดสวรรค์ เพื่อเพิ่มรายได้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

ตี๋พันธุ์ปลา

คงเป็นเรื่องที่น้อยคนนักจะรู้ ว่านครปฐมเป็นตลาดส่งออกปลาสวยงามที่ใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งเรามีโอกาสพบกับ **บุญเกียรติ บุญวิธวาเจริญ** หรือ **เฮียตี๋** แห่งชุมชนคลองขุด หมู่ที่ 1 ตำบลหนองดินแดง ผู้เป็นเซียนปลาคนหนึ่งของวงการปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม

ภายในบ้านของเฮียตี๋นั้นเป็นที่เพาะพันธุ์ปลา มีบ่อปูนมากมายหลายขนาดเรียงรายกันอย่างเป็นระเบียบ ควบคู่ไประบบการเลี้ยงที่เรียกว่าโชกโชนรู้จริง

ย้อนกลับไปเมื่อ 50-60 ปีก่อน คุณพ่อของเฮียตี๋ เป็นผู้ริเริ่มกิจการเลี้ยงปลาสวยงาม ทั้งปลาทรงเครื่อง ปลากาแดง ปลาหางไหม้ ปลากาแดงนคร ซึ่งเป็นปลาจากแม่น้ำแม่กลอง ปลาน้ำผึ้งหรือปลาไส้ตัน โดยซื้อพันธุ์ปลาจากคนหาปลาในแม่น้ำต่างๆ แถวอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มาภายหลังที่อำเภอท่าม่วงน้ำท่วม ไม่มีปลาเหลือ จึงหันไปซื้อปลาที่จังหวัดพิษณุโลกแทน โดยช่วงนั้นยังเพาะพันธุ์ไม่ได้ จนมาถึงรุ่นของเฮียตี๋ ประมาณปี 2520 ค่อยเริ่มเพาะพันธุ์ปลาเอง โดยได้คำแนะนำจาก**อาจารย์วิเชียร สาคเรศ** ผู้เชี่ยวชาญด้านประมง

"ตอนนั้นผมอายุ 10 กว่าขวบ พ่อผมเอาถังคอนกรีตมาเทพื้นปูน แล้วก็เลี้ยงเลย ช่วงแรกเลี้ยงอยู่ 12 วง ก็ขยับเรื่อยๆ จนมาเลี้ยงบ่อดิน จนประมาณปี 2541-2542 ผมรื้อใหม่ เปลี่ยนไปเลี้ยงปลาทองแทน โดยหาพันธุ์ปลาในนครปฐมบ้าง กรุงเทพฯ บ้าง แต่ก่อนเลี้ยงปลาทอง ผมเลี้ยงออสการ์มาก่อน 3-4 ปี แต่ต้องหยุด เพราะสายพันธุ์มันชิดกันเกินไป คือช่วงแรกที่คนไทยเอามาจากแม่น้ำอเมซอน มันอึด เหมือนปลานิล แต่พอเลี้ยงไปเรื่อยๆ ปลาผสมกันเอง พันธุ์ยิ่งแย่ ขายถูกไม่มีราคา แถมยังกินจุ บวกกับยาย้อมสำหรับเร่งสี กิโลกรัมหนึ่งราคาตั้ง 15,000 บาท เลยตัดสินใจเลิก วันนี้ยังเลี้ยงอยู่บ้าง แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น"

เฮียตี๋ว่า ปลาทองช่วงที่เริ่มนั้นขายดีมาก สามารถเก็บในบ่อคอนกรีตได้ บ่อดินก็ได้ ส่วนปลาท้องน้ำ เริ่มหยุดทำ เพราะเลี้ยงยาก ต้องคอยถ่ายน้ำให้สะอาดอยู่เสมอ เพื่อกันไม่ให้ปลาป่วย ซึ่งปลาทองมีความทนกว่า น้ำจากบ่อหนึ่งถ่ายไปอีกบ่อได้ ไม่ต้องทิ้งน้ำ เพียงแต่ระวังห้ามดูดติดเลน ให้ดูดผิวน้ำเป็นหลัก

เฮียตี๋

ปัจจุบันกว่า 20 บ่อในฟาร์มแห่งนี้ เลี้ยงปลาทองเกือบทั้งหมด แม้จะเป็นธุรกิจในครอบครัว แต่ก็มีเครือข่ายพรรคพวกนอกพื้นที่ 7-8 ราย ทั้งในจังหวัดราชบุรี นครปฐม ที่เฮียตี๋เป็นตัวแทนในการรับซื้อปลาไปยังบริษัทต่างๆ ในกรุงเทพฯ รวมถึงส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศด้วย ซึ่งเฮียตี๋จะคอยแจ้งข่าวแก่สมาชิกว่าต้องการปลาอะไร รวมไปถึงให้คำแนะนำในการเลี้ยงปลาสวยงามอย่างถูกวิธี

ส่วนราคาของปลาทองนั้น ส่วนใหญ่จะตีราคากันหน้างาน โดยราคาจะผันแปรไปตามความสวยงาม จำนวนที่ขาย รวมไปถึงขนาดของตัวปลา ซึ่งมีทั้งขนาด 1.5 นิ้ว, 1.7 นิ้ว, 2 นิ้ว, 3 นิ้ว 4 นิ้ว จนถึงขนาดใหญ่ 9-10 นิ้ว

“ปัจจุบันเราเพาะเองร้อยละ 60 รับจากเครือข่ายร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือคือซื้อปลาอื่นๆ เช่นบอลลูน ซันฟิล เพื่อขายต่ออีกที ซึ่งกลุ่มหลังนี้ต้องสั่งเฉพาะเลย ถึงจะหาให้ โดยแต่ละชนิดใช้เวลาในการเลี้ยงไม่เหมือนกัน อย่างปลาทอง 2 เดือนก็ส่งได้แล้ว ส่วนกาแดงทรงเครื่อง ใช้เวลาประมาณ 4 เดือนขึ้นไป ลูกค้าต้องรอหน่อย” เฮียตี๋ว่า

นอกจากการเพาะเลี้ยงอย่างถูกวิธี ด้วยความที่สินค้าของเฮียตี๋ต้องส่งออกต่างประเทศบ่อยครั้ง การบรรจุให้ได้มาตรฐานก็เป็นอีกสิ่งที่เขาคำนึงมากที่สุด

“ปลาทองมีหลายพันธุ์ ทั้งแบบวุ้น เกร็ดแก้ว สิงห์ ลูกโป่ง กริ้นทอง ตันโจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเราจะเลี้ยงในบ่อดิน เพราะว่ามันโตไวกว่า แต่ถ้าส่งไปอเมริกา เราต้องเอาเพาะกับบ่อปูนอย่างเร็วสุด 10 วัน ไม่อย่างนั้นปลาตาย จากนั้นก็เราต้องบรรจุใส่ถุง อยู่ในถุงอย่างนั้น 3 วัน บรรจุแล้วถ่ายน้ำเรื่อยๆ จนไม่มีขี้เหลือในท้อง เพราะปลาต้องอยู่บนเครื่องบิน 30 ชั่วโมง แล้วถุงหนึ่งใส่ 80 ตัว แถมยังต้องตวงน้ำแค่ 1.5 กิโลกรัม แค่ท่วมไหล่ปลา ซึ่งถ้ามีขี้ออกมาน้ำจะเน่า ตายทั้งถุง เพราะฉะนั้น เราต้องจัดการให้ดีที่สุดตั้งแต่ที่นี่เลย” เฮียตี๋อธิบายการส่งออกปลา

เป็นความรู้ที่แปลกใหม่ดีเหมือนกัน โดยส่วนตัวไม่มีประสบการณ์เลี้ยงปลา แต่เฮียตี๋ว่าปลาทองเลี้ยงง่าย แค่มีโถแก้วสวยๆ ใบหนึ่งกับพวกพืชน้ำที่ให้ออกซิเจน ก็เพียงพอแล้ว นับว่าน่าลอง ดูผ่อนคลายดี

ฟาร์มปลาตาหนุ่ย

จากบ้านของเฮียตี๋ผู้เลี้ยงปลาสวยงาม เดินหน้าสู่ชุมชนเกาะส้มเสี้ยว หมู่ที่ 1 ตำบลหนองดินแดง เพื่อมาพบกับ **ธนพล มีดังค์** เกษตรกรหัวก้าวหน้า ผู้ไม่นิยมระบบทุนนิยมผูกขาด จึงเลือกที่จะก้าวเดินด้วยลำแข้งของตัวเอง ในการผลิตปลาคุณภาพ

“ตอนแรกผมทำปลาสวยงามในช่วงปี 2523 แต่พอปี 2528 เกิดความคิดขึ้นมาว่าปลาสวยงามเป็นของฟุ่มเฟือย เราน่าจะทำปลาที่กินได้ดีกว่า และเป็นปลาที่กินได้ทุกคน ไม่ว่ารวยหรือจน จึงเริ่มเลี้ยงปลาสำหรับบริโภคเพิ่มเข้ามา กระทั่งปี 2532 ก็หันมาทำปลาบริโภคเต็มตัว เลิกเลี้ยงปลาสวยงาม” ธนพลเกริ่นให้ฟัง

เริ่มแรกธนพลติดต่อไปยังสำนักงานประมงจังหวัด ได้พันธุ์ปลาตะเพียนมา 2,000 ตัว พอเลี้ยงและขยายพันธุ์ไปเรื่อยๆ ก็เริ่มมีคนเพาะปลาพันธุ์อื่นๆ สนใจอยากจะขอซื้อพันธุ์ไปเลี้ยงบ้าง แต่เขาไม่ขาย ใช้วิธีแลกเปลี่ยนพันธุ์ปลาแทน ทำให้ได้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์เป็นจำนวนมาก จนเริ่มมีทั้งปลายี่สก ปลานวลจันทร์ ปลาจีน ปลาสวาย ปลาดุก และปลาจาระเม็ด

“ตอนนั้นผมไม่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาเลย แต่โชคดีที่สมัยก่อนเป็นคนหาปลาเก่ง ทั้งวางเบ็ด หว่านแห หรือกระทั่งจับด้วยมือเปล่า ก็มักได้ปลามาวางตลาดเสมอ พอชอบมากๆ ก็เลยเริ่มสังเกตด้วยตัวเองว่า ปลาวางไข่อย่างไร ไปดูที่รัง ตรงไหนมีปลา ตรงไหนไม่มีปลา ถ้าตรงนี้มีขี้ปลา แสดงว่ามีแน่ วางเบ็ดได้เลย พอตอนหลังมีเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้น แล้วก็มีการเปิดอบรมปลานิลแปลงเพศของ **รศ.ดร.วราห์ เทพาหุดี** ที่คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี 2549 ตอนนั้นจัดเป็นรุ่นสุดท้าย ก็เลยสมัครเข้าไป อบรมอยู่ 3 วัน พอวันสุดท้ายก็มีผู้จัดการจาก ธ.ก.ส. มาเสนอเงินกู้ แต่ผมไม่ได้กู้”

จุดเด่นของการแปลงเพศปลานิล ก็เพราะว่าเพศผู้จะโตไวกว่าเพศเมีย เนื่องจากตัวเมียจะใช้เวลาไปกับการสร้างไข่ และตามธรรมชาติมีเพศเมียเยอะกว่าเพศผู้มาก ฉะนั้นเพื่อให้ได้เพศผู้มากขึ้น ธนพลจะนำฮอร์โมนไปผสมกับอาหารผง ให้กิน 21 วันต่อเนื่องกัน รังไข่จะหายไป โดยต้องให้ตั้งแต่แรกเกิด พอเลี้ยงจนได้ขนาดเท่าใบมะขาม ก็จะเริ่มเปิดให้สั่งซื้อ จากนั้นเลี้ยงอีกประมาณ 1 เดือน ได้ปลาขนาดใบแค จึงส่งขาย

ธนพล มีดังค์

นอกจากนี้ ธนพลยังเริ่มวิจัย พัฒนา และปรับปรุงสายพันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์ปลาที่ตรงกับความต้องการของตลาด ขณะเดียวกันเพื่อให้การลองผิดลองถูกได้รับการรับรองด้วยงานวิชาการ จึงปรึกษากับผู้อำนวยการศูนย์วิจัยสัตว์น้ำ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งต่อมาได้ไปทดสอบในห้องปฏิบัติการของคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการตรวจสอบขั้นตอนอย่างละเอียด จนได้มาตรฐาน GAP หรือมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

"สิ่งที่เราคิดไปสอดคล้องกับเขาพอดี วิธีการของเราก็คือการทำสายพันธุ์ เลือกเอาเฉพาะที่โดดเด่น ลูกชุดหนึ่งมี 3,000 ตัว แต่ที่โดดเด่น คือลักษณะสีสดสวย ไม่คด ไม่งอ ลำตัวใหญ่ มีไม่เกิน 100 ตัว จากนั้นก็ผสมกันต่างหาก รุ่นหนึ่งทำอยู่ 18 เดือน ทำอยู่ 3 รุ่น ระหว่างนั้นก็คัดอยู่เรื่อยๆ จนได้สายพันธุ์ที่เราต้องการ สันหนา โตไว ทนทานต่อสิ่งแวดล้อม ผมใช้ตรงนี้เป็นตัวชี้วัด ถ้าเกษตรกรที่ซื้อไปประสบความสำเร็จ ตรงนี้ผมพอใจแล้ว"

ปัจจุบันธนพลเลี้ยงปลานิลเป็นหลัก เพราะเป็นปลาเศรษฐกิจที่ส่งออกทั้งในและนอกประเทศ แต่เป็นธรรมดาเมื่อธุรกิจเติบโตก็เริ่มมีทุนใหญ่สนใจ แต่ต้องแลกด้วยการเซ็นสัญญา และธนาคารยินดีมอบสินเชื่อทันที แต่มีข้อแม้ คือไม่มีสิทธิ์จำหน่ายให้เกษตรกรรายย่อย ต้องส่งบริษัทใหญ่เจ้าเดียว เขาจึงปฏิเสธ

"ตอนนี้คล้ายว่าเราสู้กัน แต่ผมได้เปรียบตรงที่ผมเป็นองค์กรเล็ก ผมทำเอง ผมยอมเล็บดำ ไม่มีคำสั่ง สู้ด้วยคุณภาพ ถ้าเห็นปลาผมชาวบ้านนึกออกเลย ปลาฟาร์มตาหนุ่ย เอาตัวเองเป็นจุดขาย ผลคือเราอยู่ได้ การตลาดของเราไม่ได้พูดเก่งอย่างเดียว แต่ต้องทำให้เก่งด้วย ทุกวันนี้ผมเน้นการขายส่ง 100 ตัว ขนาดใบแค ราคา 30 บาท บริษัทใหญ่ๆ ขาย 40-45 บาท เราขายราคาตามเหมาะสม เพราะอยากช่วยเกษตรกรลดต้นทุน"

ความแตกต่างอีกอย่างคือ ฟาร์มปลาตาหนุ่ยเป็นฟาร์มชีวภาพ แม้วันนี้อาจจะยังไม่สมบูรณ์ เพราะน้ำที่เอาไปใช้ยังมีคลอรีนหรือสารเคมีบางตัวอยู่ แต่อนาคตจะพัฒนาสู่การเป็นอินทรีย์ 100 เปอร์เซ็นต์ อย่างเวลานี้ที่ฟาร์มใช้น้ำหมักเป็นเครื่องมือในการเลี้ยง ทำให้มั่นใจได้ทั้งเรื่องความปลอดภัย และเรื่องรสชาติของปลา

ลูกค้าหลักเวลานี้มาจากภาคกลางทุกจังหวัด คนไหนจะสั่งต้องจองล่วงหน้า 1 เดือน เพราะธนพลทำตามกำลังและทุนที่มีอยู่ 28 ไร่ 18 บ่อ ผลิตได้เดือนหนึ่งประมาณ 700,000-800,000 ตัว แต่อนาคตจะพัฒนาให้สามารถรับยอดซื้อได้เกิน 1,000,000 ตัว เพราะถือว่าการพัฒนาเป็นสิ่งที่หยุดไม่ได้

"เครือข่ายเรามีอยู่ ผมถือหลักไว้ใจทุกคน โดยเครือข่ายก็จะเป็นคนที่รับปลาไปเลี้ยงบ้าง ไปขายบ้าง ซึ่งผมไม่เอากำไรเขามาก บางทีผมเอาปลาไปปล่อยให้เขาฟรีๆ โดยเฉพาะเขื่อนที่ในหลวงทรงสร้าง เพราะปลานิลเป็นปลาที่ในหลวงทรงนำเข้ามา"

แม้รายได้ของฟาร์มปลาที่นี่จะไม่ได้สร้างความร่ำรวยแก่เจ้าของ หากเพียงแค่พออยู่พอกิน เขาก็พอใจแล้ว เพราะสิ่งที่ตอบแทนกลับมานั้นยิ่งใหญ่กว่ามาก ไม่ว่าจะเป็นรอยยิ้มของเกษตรกร ผู้บริโภค รวมทั้งความสุขที่ได้เป็นผู้ส่งมอบสิ่งดีๆ คืนสู่สังคม

ก่อนจากมา เราแวบไปเห็นชั้นวางกระบองเพชรจิ๋วมากมายเรียงรายรับแดดอยู่ "งานอดิเรกของผม" เจ้าบ้านว่าเช่นนั้น

สาครกับสาคร

สาคร ศรีลาจันทร์

สาคร ศรีลาจันทร์

เป็นเรื่องที่น่าแปลกดีเหมือนกัน ที่คนชื่อเดียวกันมาแต่งงานกัน โดยเฉพาะเมื่อคนทั้งสองได้จดทะเบียนสมรส เพราะนั่นได้ทำให้ทั้งคู่มีชื่อและนามสกุลเดียวกัน เรามีโอกาสได้พบ **สาคร ศรีลาจันทร์** และ **สาคร ศรีลาจันทร์** คู่สามีภรรยาแห่งชุมชนหนองฉิม หมู่ที่ 5 ตำบลโพรงมะเดื่อ

เราดั้นด้นมาถึงบ้านของพวกเขา ซึ่งซ่อนตัวอยู่ใต้ร่มไม้ เจ้าบ้านทั้งสองเชื้อเชิญให้เรานั่งที่ชานด้านหน้า พร้อมกับหาน้ำท่ามาต้อนรับเราด้วยไมตรีจิต

"เศรษฐกิจพอเพียงของที่นี่เป็นอย่างไร" เราเริ่มโยนคำถามทันที

สาครผู้เป็นสามีจึงเล่าให้เราฟังว่า ย้อนกลับไปเมื่อปี 2551 ชาวบ้านรวมตัวกันทำโครงการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชุมชนหนองฉิม ทำได้พักหนึ่ง มีโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เข้ามา และเห็นว่ากลุ่มทำปุ๋ยนี้เหมาะที่จะส่งเสริมให้เป็นกลุ่มแม่บ้านสายใยรักแห่งครอบครัว จึงได้โอนย้ายสมาชิกทั้ง 30 ครัวเรือน มาอยู่ใต้ชายคาเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2552

"โครงการปุ๋ยนี้มีสมาชิกเยอะ แต่ทำจริงค่อนข้างน้อย แต่ว่าโครงการสายใยรักมีกิจกรรมให้ทำมากกว่า โดยหลักๆ แล้ว เขาเข้ามาฝึกอาชีพให้ ไม่ว่าจะเป็นปลูกผัก ทำน้ำยาซักผ้า ล้างจาน ทำแหนม ทำกระถางกล้วยไม้ ทำไข่เค็ม หาวิทยากรมาสอน เราลงมือทำ หลายอย่างทำได้นาน อย่างไข่เค็มนั้นทำได้อยู่พักหนึ่ง ก็หยุด เพราะสู้ต้นทุนไม่ไหว" สาครอธิบาย

ชาวบ้านรวมตัวกันระยะหนึ่ง กระทั่งโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ ยุติลงเมื่อปลายปี 2557 ส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างชะงักลงเช่นกัน แต่ทางเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อเห็นว่า การรวมตัวนี้มีประโยชน์ และสร้างรายได้แก่ชาวบ้าน จึงพยายามส่งเสริมต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็น การทำน้ำยาอเนกประสงค์ ของตกแต่ง ของประดับ และไข่เค็มบ้างในบางโอกาส

“ตอนนี้ผมพยายามสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นมา เห็นพวกกะลามะพร้าวถูกทิ้งไว้ คิดไปคิดมาจินตนาการไปเรื่อย ก็ออกมาเป็นของแต่งบ้าน ทั้งโคมไฟ แจกัน กับอีกหลายอย่าง บางทีเทศบาลพาไปดูงาน ก็ไปได้ไอเดียมาทำต่อบ้าง”

ทุกวันนี้กลุ่มของสาครรวมตัวกันในบางโอกาส โดยเฉพาะในยามที่มียอดสั่งผลิตภัณฑ์เข้ามา แต่ในยามที่ว่างเว้น สาครจะหยิบจับนั่นนี่ทำเรื่อย โดยเฉพาะพวกงานช่างงานฝีมือ ซึ่งเจ้าตัวพอมีทักษะความชำนาญ

เราเดินตามสาครไปยังด้านหลังของตัวบ้าน เครื่องไม้เครื่องมือช่างยังคงวางอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เห็นเก็บของแบบนี้ ชิ้นงานของสาครก็เนี๊ยบไม่แพ้กัน

ขนมจีนนวัตกรรมใหม่

หลังจากที่ได้ยินชื่อของ **บุญเรือน สารพันโชติวิทยา** มาแล้ว คราวนี้เราจะได้พบกับเขา เพราะเราหมายมั่นปั้นมือว่าจะไปหาเขาที่โรงงานขนมจีน

จากช่างหนุ่มแห่งจังหวัดชลบุรี มาเป็นเขยนครปฐม บุญเรือนได้นำความรู้ ประสบการณ์ของตัวเองมาพัฒนาธุรกิจขนมจีนของครอบครัวภรรยาจนเจริญเติบโต และกลายเป็นธุรกิจใหญ่ในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

"ความจริงแล้วธุรกิจขนมจีนเป็นของแม่ยาย เขาทำกันมาหลายรุ่นแล้ว จนได้แต่งงานกับลูกสาวเขา มาช่วยงาน และขยายกิจการ ช่วงแรกเราทำกันแบบง่ายๆ ทำเองขายเอง หาบไปขายกรุงเทพฯ ส่งบ้างเล็กน้อย จนช่วงปี 2531-2532 ที่เราต้องส่งของเยอะขึ้น ก็เลยคิดจะผลิตเครื่องมือ เพราะแรงงานหายากขึ้นเรื่อยๆ" บุญเรือนเล่า

เครื่องมือแรกที่บุญเรือนผลิต คือเครื่องนวดแป้ง ซึ่งความจริงแล้วก่อนหน้านี้ทางแม่ยายบุญเรือนเคยซื้อมาใช้ แต่ว่าเป็นขนาดเล็ก ไม่สามารถรองรับการผลิตจำนวนมากได้ เขาจึงดัดแปลงให้ใหญ่ขึ้น ทำงานได้มากขึ้น

"ตอนนั้นเราคิดว่าทำอย่างไรให้แป้งมันเหนียว เมื่อก่อนเขาก็ใช้เครื่องเพลาเดียว พอแป้งติดก็งัดขึ้น ผมเปลี่ยนให้เป็นสองเพลาแทน ไม่ต้องไปงัด เวลาสั้นลง จากเดิมขนมจีน 1,000 กิโลกรัม ทำตั้งแต่ 8 โมงเลิกเที่ยงคืน แต่พอมีเครื่องขึ้นมา เสร็จตั้งแต่ 6 โมงเย็น แถมยังได้ปริมาณเยอะขึ้น และพัฒนามาเรื่อยๆ วันนี้หนึ่งชั่วโมง เราผลิตได้ 800 กิโลกรัม แต่ถึงอย่างไรก็ต้องใช้แรงงานคนคอยเติมน้ำ คอยดูเครื่อง แต่เทียบแล้วก็ใช้คนน้อยลง" บุญเรือนว่า

เมื่อนวดแป้งเร็วขึ้น เกิดโจทย์ใหม่ตามมา เพราะต้องทำขั้นตอนต่อไปให้รองรับได้ทัน เกิดเป็นเครื่องโรยขนมจีน ซึ่งบุญเรือนยังคงสร้างขึ้นด้วยตัวเอง

"พอผลิตได้มาก ขั้นตอนต่อมา ซึ่งประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์ที่เครื่องจักรยังไม่ตอบรับ คือการจับเส้นลงเข่ง ที่ยังต้องใช้แรงงานคนเพิ่มขึ้นในขั้นตอนนี้"

ในวันหนึ่งโรงงานของบุญเรือนสามารถผลิตขนมจีนราว 4,000-5,000 กิโลกรัม ใช้คนงาน 25 คน ซึ่งถ้าผลิตแบบเต็มกำลัง บุญเรือนว่าสามารถทำได้สูงสุดถึง 8,000 กิโลกรัมเลยทีเดียว

บุญเรือน สารพันโชติวิทยา

"สิ่งที่ยากสุดเวลานี้คือการบรรจุสินค้า เพราะสมัยก่อนไม่มีไซส์หลากหลายเหมือนวันนี้ จับใส่ตะกร้าใหญ่ ซึ่งง่ายกว่า ผิดกับวันนี้ที่ท้องตลาดต้องการไซส์เล็ก ต้องค่อยๆ วางให้พอดี โดยเวลานี้เรามีตะกร้าขนาด ½, 1, 2, 3, 5, 7, 8 และ 10 กิโลกรัม" บุญเรือนเล่า

ส่วนประเภทของเส้นขนมจีน ปัจจุบันผลิตอยู่ 2 แบบ คือเส้นหมักกับเส้นสด ซึ่งแตกต่างกันตรงที่ เส้นหมักต้องนำเมล็ดข้าวไปหมัก จากนั้นก็ไปโม่เอง แล้วค่อยเข้าสู่กระบวนการนวดและหยอด ส่วนเส้นสดนั้น ใช้แป้งสำเร็จรูปที่โม่มาเรียบร้อยแล้ว โดยต้นทุนของเส้นสดจะแพงกว่า แต่ที่โรงงานบุญเรือนจะขายในราคาเท่าๆ กัน

"สมัยก่อนเราไม่ค่อยทำแป้งขาว เราทำแป้งหมักเป็นหลัก แต่สมัยนี้ความนิยมของแป้งขาวมีมากขึ้น เลยต้องผลิตด้วย แต่ถ้าให้ทำเองทุกกระบวนการก็ยุ่งยากเกินไป เพราะเราต้องมาล้างทำความสะอาดแป้งสด ที่สำคัญการทำแป้งสดนี้ต้องใช้น้ำเยอะมาก เลยสั่งสำเร็จมา โดยสัดส่วนการผลิตของทั้งสองแบบอยู่ที่ครึ่ง-ครึ่ง" บุญเรือนสาธยาย

กลุ่มลูกค้าของบุญเรือนมาจากตลาดคลองเตย ที่เข้ามารับเป็นประจำทุกวัน ซึ่งลูกค้าก็จะกระจายต่อไปยังพื้นที่อื่นๆ เช่น ดอนเมือง แปดริ้ว บางเลน สุพรรณบุรี ราคาส่งไม่เท่ากัน หากเป็นลูกค้าใหม่ ซื้อจำนวนมาก 200-300 กิโลกรัม คิดกิโลกรัมละ 18 บาท ส่วนลูกค้าที่สั่งกันมานานขายกิโลกรัมละ 16-17 บาท ราคาปลีกอยู่ที่กิโลกรัมละ 20 บาท

นอกจากการบริหารงานในโรงงานแล้ว การบริหารของเสียก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บุญเรือนให้ความสำคัญ โดยที่นี่มีบ่อบำบัดเก็บน้ำเสีย และทุกสัปดาห์จะจ้างรถดูดส้วมเข้ามาดูดของเสีย

ทุกวันนี้โรงงานขนมจีนเปิดทำการทุกวัน หยุดเฉพาะช่วงปีใหม่และสงกรานต์ ครั้งละ 3 วันเท่านั้น โดยอาศัยให้ลูกจ้างหมุนเวียนหยุดกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ มีบ้างที่มาจากภาคอีสาน

"เราจ่ายค่าแรงเป็นรายวัน หากทำหน้าที่จับเส้น ใช้วิธีเหมาตามน้ำหนักที่ทำได้ หากจับเป็นกระจาด ½-3 กิโลกรัม ให้กิโลกรัมละ 40 สตางค์ แต่ถ้าเป็นแบบเข่ง ขนาด 5-10 กิโลกรัม ให้กิโลกรัมละ 35 สตางค์ เพราะจัดแบบกระจาดใช้ฝีมือมากกว่า" บุญเรือนว่า

กว่า 20 ปีที่มาใช้ชีวิตอยู่ที่นี่ บุญเรือนได้พยายามพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนที่ต้องการ พร้อมกันนั้นยังไม่ลืมที่จะนึกถึงคนในชุมชน อย่างที่เราเห็นที่ลานสันทนาการชุมชนหมู่ใหญ่

ช่างของหวาน

พื้นที่ภาคกลางเป็นที่ขึ้นชื่อเรื่องขนมหวานอยู่แล้ว และที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อก็มี **สันติ ผิวงาม** ทายาทผู้สืบทอดขนมโบราณคนสำคัญ เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาที่เขาภาคภูมิใจจางหายไปจากถิ่นฐาน

"บ้านเราทำขนมกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตาทวดแล้ว อย่างคุณแม่ใหญ่ หรือพี่สาวของแม่ของยาย ท่านอยู่บ้านปากกะท่า อำเภอนครชัยศรี เป็นช่างของหวานใหญ่ ทำขนมบ้าบิ่น ขนมกุฎีจีน มีชื่อเสียงไปถึงสามพรานแต่วันนี้ต้องคนอายุ 90 ปีขึ้นไปถึงจะรู้จัก ส่วนฝั่งปู่ก็เป็นช่างทำของคาวและหวาน เป็นคนไทย-รามัญ ทั้งหมดนี้สืบทอดบอกเล่ากันมา ซึ่งผมอาจจะถือเป็นรุ่นสุดท้ายก็ได้ เพราะลูกหลานแต่ละคนไม่เอากันแล้ว" สันติเล่า

สันติยึดอาชีพทำขนมมาตั้งแต่ 9 ขวบ จากเดิมช่วยพ่อแม่ขาย ทำวันละ 1-2 อย่าง จนทุกวันนี้ เขาทำมากกว่า 20 อย่าง ผ่านยุคหาบขาย มาจนยุครถเข็น โดยขายประจำอยู่หน้าตึกแถวบริเวณตลาดหนองดินแดง

"ขายรอบหนึ่งทำ 25-26 อย่าง ลุกขึ้นมาทำตั้งแต่ตี 1 มาเสร็จตอน 7 โมงเช้า ขนมเด่นๆ มีตั้งแต่ ขนมชั้น ขนมเปียกปูน ขนมหม้อแกง ทองหยอด ฝอยทอง ฯลฯ ขายในวันอาทิตย์ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี โดยที่ขายดีสุดคือขนมหม้อแกง ที่ต้องทำไปไม่ต่ำกว่า 6 ถาด ส่วนขนมขนมโบราณอย่างขนมกง หรือขนมสามเกลอ จะผลิตตามสั่งเท่านั้น" สันติเล่า

สันติ ผิวงาม

ขนมที่สันติภาคภูมิใจที่สุด คือขนมหม้อแกงกล้วยน้ำว้า และขนมไข่แมงดา เนื่องจากได้ทำถวายแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเวลานั้นโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย เป็นผู้มอบหมายหน้าที่ให้ เนื่องจากหาทั้งจังหวัดแล้ว ไม่มีใครที่ทำขนมชนิดนี้ได้เลย

นอกจากนี้คณะกรรมการชุมชนยังได้ว่าจ้างสันติให้ทำขนมเพื่อรับเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์อีกหลายพระองค์ อาทิเช่น ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ นำความปลาบปลื้มมาสู่ชีวิตของช่างทำขนมตัวเล็กๆ อย่างสันติยิ่งนัก

แม้วันนี้ ในตระกูลไม่มีคนสืบทอดวิชาความรู้ แต่ด้วยความที่ตระหนักเป็นอย่างดีว่าสิ่งนี้ไม่ใช่เพียงสมบัติของบรรพบุรุษเท่านั้น แต่ยังเป็นมรดกของชาติด้วย สันติจึงพยายามอย่างหนักที่จะถ่ายทอดความรู้นี้ไปสู่ผู้ที่สนใจ เช่น นักเรียนนักศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนบริหารธุรกิจ โรงเรียนทวารวดี โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น

“ผมไปสอนที่ศาลาชุมชน ครั้งหนึ่งก็ประมาณ 20 กว่าคน แล้วเวลาผมสอน ผมสอนละเอียด โดยเคล็ดลับการทำขนมไม่มีอะไรมาก คือคนกินหวาน กินมัน กินเค็ม ต้องเลือกว่าจะเอารสใดนำ แต่ก็ต้องอยู่บนความพอดี” สันติสรุปให้ฟัง

วัฒนธรรม
Culture

ณ เวลานั้นยังเต็มไปด้วยความสงสัย ความที่เป็นพื้นที่เมืองแบบนี้ จะมีวัฒนธรรมอะไรที่โดดเด่น แต่แล้วก็มีอะไรให้เราแปลกใจอีกครั้ง เพราะมีคนลาวซึ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เป็นชาวลาวครั่ง ชื่อเรียกชาติพันธุ์แปลกหู ชวนให้เข้าไปค้นหาคำตอบ อย่างต้นตระกูลของนายกเทศมนตรีเอง ก็มาจากชาติพันธุ์กลุ่มนี้

นอกเหนือจากเรื่องชาติพันธุ์แล้ว ที่นี่ยังมีอู่ต่อเรือยาว ซึ่งมีความน่าสนใจไม่แพ้กัน เพราะเราเคยเห็นการแข่งเรือ แต่ไม่เคยไปอู่ต่อเรือเลยสักครั้ง

วัฒนธรรมลาวครั่ง

ย้อนกลับไปในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ชาวเวียงจันทร์จำนวนมากได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย และในจำนวนนั้นหลายร้อยคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตชุมชนบ้านนา หมู่ที่ 1 ตำบลโพรงมะเดื่อแห่งนี้ โดยในช่วงนั้นกลุ่มชนนี้ยึดอาชีพการทำครั่ง และสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จนคนเรียกกันติดปากว่า 'ลาวครั่ง'

เอกลักษณ์สำคัญของกลุ่มลาวครั่งคือการนับถือผีเจ้านาย ซึ่งตามมโนทัศน์เชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีวีรกรรม มีบุญบารมี และถือเป็นวิญญาณที่คุ้มครองชาวลาวครั่งให้ดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุข

ในวันนี้ไม่มีใครทำครั่งแล้ว เช่นเดียวกับความเชื่อ ตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีพื้นถิ่นหลายอย่าง ทั้งเครื่องแต่งกาย อาหารการกิน เครื่องดนตรีอย่างกลองยาว และแคน รวมไปถึงเครื่องจักสาน ที่บัดนี้เริ่มเลือนหายไปเกือบสิ้นแล้ว

กระทั่งในช่วงหลังทางเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อได้จัดประกวดภูมิปัญญาชาวบ้าน

ทางชุมชนบ้านนาได้นำกลองยาว แคนมาเล่นประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศ โดยมี **ลุงบิน ทาทราย** ซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาด้านนี้เป็นตัวนำ

จนกระทั่งในปี 2552 เมื่อมีการเปิดศูนย์สามวัยสานสายใยรักแห่งครอบครัวขึ้น ชาวบ้านก็เลยมารวมตัวกันเพื่อรื้อฟื้นวัฒนธรรมที่ดีงามให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง **เฉลียว สุทโธ** รองประธานชมรมลาวครั่งเล่าให้ฟังว่า กลุ่มเริ่มนำทักษะของลุงบินมาสืบสาน ด้วยการฝึกให้คนในพื้นที่ เช่นเดียวกับเรื่องเสื้อผ้า ซึ่งมีการหยิบเอาชุดพื้นเมืองกลับมาใส่กันอีกครั้ง

“สมัยก่อนเวลามีงานทำบุญ เราต้องไปจ้างคนลาวครั่งในพื้นที่อื่นมาตีกลองยาว ก็เลยกลับมาคิดว่าเมื่อมีภูมิปัญญาอยู่แล้ว ทำไมยังต้องจ้างอีก ก็เลยให้ลุงบินช่วยฝึกให้กับผู้สูงอายุ 7-8 คน มาช่วงหลังก็เริ่มฝึกเด็กด้วย จนตอนนี้กลุ่มมีคนที่มีความสามารถ ออกงานได้ประมาณสิบกว่าคน” **นฤมล อ่อนพันธุ์** สมาชิกชมรมอีกหนึ่งร่วมถ่ายทอดให้ฟัง

นอกจากเรื่องดนตรีแล้ว ยังมีการฟื้นฟูการร่ายรำประกอบ โดยเฉพาะการรำกลองยาวและฟ้อนแคน ซึ่งความจริงประเพณีนี้ได้สูญหายไปแล้ว แต่ทางกลุ่มก็ได้ไปศึกษาดูงานจากพื้นที่อื่นๆ ที่มีชาวลาวครั่งอาศัยอยู่ และยังรักษาประเพณีเอาไว้ได้ เช่นที่ จังหวัดกำแพงเพชร อุทัยธานี และชัยนาท

ส่วนเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ ก็ได้มีการนำกลับมาสวมใส่ โดยเฉพาะในกลุ่มสุภาพสตรี ซึ่งชาวลาวครั่งนิยมนุ่งผ้าซิ่น ชายข้างล่างเป็นตีนจก สวมเสื้อคอกลมแขนกระบอก ในยามที่ออกงานจะมีสไบห่มพาดลำตัวด้วย

ทว่าถึงประเพณีของลาวครั่งจะสูญหายไปมากแล้ว แต่ก็ยังมีหลายสิ่งที่ยังดำรงอยู่เรื่อยมา เช่น ภาษา ซึ่งส่วนมากถ่ายทอดกันในครอบครัว จะมีหล่นหายไปบ้างเมื่อชาวลาวครั่งแต่งงานกับคนนอกชาติพันธุ์ เช่นเดียวกับเรื่องอาหารที่ยังหลงเหลือ ที่เด่นๆ เลยคือ แกงผำ แกงเปรอะ และแกงหัวปลี โดยเฉพาะแกงผำ ซึ่งผำเป็นพืชตระกูลแหนแต่เกิดในน้ำสะอาด นอกจากนี้ยังมีแห่ธงสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาไม่ต่ำกว่า 100 ปี แล้ว

สีนันท์ ทองรุณ และ **จำเนียน หงส์ทอง** สมาชิกอีกสองคนของกลุ่มช่วยกันถ่ายทอดให้ฟังว่า กิจกรรมนี้จัดขึ้นในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนเมษายน ในระยะหลังที่ตั้งชมรมขึ้นมา ได้มีการรวบรวมประเพณีต่างๆ ของชาวลาวครั่งมาใส่ไว้ในกิจกรรมนี้ด้วย ทั้งเรื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย และอาหาร

"สมัยก่อนชาวบ้านทอผ้ากันเอง แล้วพอถึงช่วงเทศกาล เขาจะเอาผ้าที่ทอไปคลุมตัวซุ้มผ้าป่าเอาไว้ จากนั้นแห่ไม้ไผ่เข้าไปถวายวัด แต่สมัยนี้เราไม่ได้ทอเอง เพราะประเพณีทอผ้าเราไม่มีแล้ว ก็เลยเปลี่ยนไปใช้วิธีซื้อผ้าที่เห็นว่าสวยงามมาแต่งแทน พอแห่เสร็จเราก็นำไม้ไผ่นี้ไปปักเป็นเสาเอาไว้" สีนันท์ขยายความ

ส่วนอีกประเพณีหนึ่งคือ การทำบุญกลางบ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องผีเจ้านาย โดยผีที่ชาวบ้านนับถือคือ เจ้าพ่อสิงหาญฟ้าแลบ โอรสของกกุสันโธ ซึ่งเป็นแม่ทัพที่มีความเก่งกล้าสามารถในการรบและมีวิชาดี โดยชาวบ้านเชื่อว่าท่านมีอำนาจบันดาลให้เกิดสิ่งที่เป็นสิริมงคล และช่วยคุ้มครองดูแล

พิธีกรรมจัดในวันอังคารแรกที่เป็นวันข้างขึ้นเดือน 7 ของทุกปี โดยจะมีการตั้งศาลเพียงตาหน้าศาลเจ้าพ่อ แล้วจัดขบวนแห่ขันประจำปี ซึ่งประกอบไปด้วยไก่ เหล้า อาหาร และผลไม้ต่างๆ ไปรอบหมู่บ้าน จากนั้นก็นำไก่มาฆ่าด้วยการใช้ไม้ตีหัว โดยให้เลือดหยดลงไปที่ไม้ธรณี จากนั้นก็นำไก่ตัวนี้มาต้มถวายเจ้าพ่อ โดยระหว่างต้มไก่ก็จะมีแก้บนประจำปีของแต่ละครอบครัว รวมไปถึงบนคุ้มปีในปีถัดไปด้วย

เมื่อตกเย็นชาวบ้านนาจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์ที่กลางหมู่บ้าน เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้ายให้พ้นไป พอรุ่งขึ้นชาวบ้านจะนิมนต์ให้พระภิกษุฉันภัตตาหารเช้า และจัดทำกระทงไปวางตรงทางเข้าชุมชนทั้งสี่ทิศ เพื่อเซ่นไหว้ผีที่อยู่นอกหมู่บ้านไม่ให้เข้ามาทำร้ายคนในชุมชน เช่นเดียวกันในแต่ละครอบครัว ก็จะเตรียมอุปกรณ์เพื่อทำพิธีสะเดาะเคราะห์ และบอกกล่าวผีที่มีอยู่ทั่วๆ ไปในชุมชน โดยจะทำเป็นกระทงหน้าวัว ซึ่งเป็นกระทงสามเหลี่ยม จากนั้นนำดินเหนียวมาปั้นเป็นตัวคนและสัตว์เลี้ยงต่างๆ เท่าจำนวนคนในครอบครัว แล้วใส่ลงไปในกระทง พร้อมกับอาหารคาวหวานและน้ำดื่ม จากนั้นทำพิธีเชิญเจ้าพ่อประทับร่างทรง แล้วพรมน้ำมนต์ทุกกระทง แต่ภายหลังไม่มีร่างทรง จึงใช้วิธีนิมนต์พระภิกษุมาทำพิธีแทน จากนั้นตัวแทนของแต่ละครอบครัวก็จะนำกระทงเหล่านี้ไปวางไว้ตามสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้านที่เป็นทางสามแพร่ง เปรียบเสมือนเป็นการเสียกบาลให้แก่ผีที่วนเวียนอยู่ในพื้นที่

ปัจจุบันนอกจากหมู่ที่ 1 บ้านนา แล้ว ชาวลาวครั่งในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อนี้ยังกระจายตัวอยู่ในหมู่ที่ 3, 5, 8 และ 10 โดยรวมกลุ่มกันเป็นชมรมชาติพันธุ์ลาวครั่ง มี **อนงค์ลักษณ์ ตันกิตติวัฒน์** อดีตนายกเทศมนตรีตำบลโพรงมะเดื่อเป็นประธานชมรมฯ มีสมาชิกประมาณ 50 คน ที่สำคัญยังมีการต่อยอดด้วยการไปถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รวมไปถึงนักเรียนจากโรงเรียนโพรงมะเดื่อเป็นระยะๆ เพื่อให้วัฒนธรรมยังคงอยู่คู่สังคมบ้านนาสืบไป

อู่ต่อเรือลุงเล็ก

เราเคยดูการแข่งเรือยาว แต่ไม่เคยเห็นการต่อเรือยาวมาก่อน โดยเรือยาวถือเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่เชื่อมร้อยกับวิถีชีวิต ยิ่งในแถบภาคกลางที่มีแม่น้ำใหญ่หลายสายพาดผ่าน

"นอกจากต่อเรือแล้ว ลุงแกยังเป็นนักพากย์ด้วย" ผู้นำทางบอกกับเรา

เกือบสามทศวรรษที่ **เล็ก ฤทธิ์คง** หรือ **ลุงเล็ก** แห่งชุมชนหมู่สระเกตุ บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลหนองดินแดง คลุกคลีอยู่กับเรือยาว โดยเขารำลึกความหลังให้ฟังว่า เมื่อราวปี 2530 **พระครูสาธุกิจวิมล** หรือ**หลวงพ่อเล็ก** เจ้าอาวาสวัดหนองดินแดง มีกุศโลบายที่จะดึงเด็กในพื้นที่ที่เกเรมาทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ประกอบกับเล็งเห็นว่าในพื้นที่หนองดินแดงไม่มีการแข่งเรือยาว เลยเริ่มกิจกรรมนี้ขึ้นมา

"ตอนนั้นมีพวกกรรมการวัดเป็นคนพายแล้วหลวงพ่อท่านไปซื้อเรือมาลำหนึ่งจากอำเภอหลังสวน ชื่อเจ้าแม่ไทรชล แล้วท่านเอง

ลุงเล็ก

ก็มีฝีมือด้านช่าง เราเป็นลูกศิษย์ลูกหาอยู่ใกล้ชิด ก็คอยดู คอยศึกษาเรื่อยมา ต่อมาชุมชนเริ่มหนาแน่น ต่างคนเริ่มมีเรือของตัวเอง หลวงพ่อเองก็อายุเยอะแล้ว เริ่มไม่ไหว เราเลยแยกตัวออกมา แล้วก็ไปเอาเรืออีกลำจากพิมาน แต่งไป แข่งไป จนเวลาผ่านไปก็เริ่มจับจุดได้ว่าจะพัฒนาเรืออย่างไร กระทั่งทำเรือขึ้นมาลำหนึ่งชื่อ เรือจันทร์เจ้า ปทุมธานี แข่งชนะถี่มากในช่วง 2 ปี ชื่อเราเริ่มติด พรรคพวกเยอะขึ้น แล้วก็พัฒนาต่อมาเรื่อยๆ จนถึงทุกวันนี้" ลุงเล็กเล่า

ชื่อเสียงของช่างเล็กขจรขจายไปไกลถึงฝั่งลาว ทั้งนครเวียงจันทร์ ทั้งหลวงพระบาง

"เรารับซ่อม ส่วนใหญ่จะเป็นวัด ที่เอามาให้เราซ่อม แล้วก็มีต่อขึ้นใหม่ ทำครบวงจร ถ้าต่อใหม่ลำหนึ่งใช้เวลาประมาณหนึ่งเดือนถึงเดือนกว่าๆ คนที่สั่งจะมารับเอง ก่อนรับมีการทำพิธีเซ่นไหว้ เพื่อความเป็นสิริมงคล และอัญเชิญแม่ย่านางกลับ แต่ว่าเป็นพิธีง่ายๆ ถ้าพิธีใหญ่ ต้องไปทำที่วัดกัน" ลุงเล็กว่า

สำหรับเคล็ดลับในการทำเรือ ลุงเล็กบอกว่าเรื่องรูปทรงสำคัญมาก อย่างเรือจันทร์เจ้าตอนนั้นมีรูปทรงที่ทันสมัย ซึ่งเวลานั้นไม่มีใครพัฒนาได้ทัน โดยไม้ที่ใช้ต่อเป็นไม้สัก ซึ่งที่นี่จะมีแหล่งไม้ประจำอยู่แล้ว โดยเรือที่ต่อนั้นก็มีหลายขนาด ทั้ง 12 วา 30 ที่นั่ง 14 วา 40 ที่นั่ง และ 16 วา 55 ที่นั่ง

"เรือที่นี่ส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นความสวย เน้นที่เรือวิ่งหรือไม่วิ่งมากกว่า แต่ของแบบนี้ก็เกี่ยวกับคนพายด้วย ถ้าคนพายดีก็มีชัยไปกว่าครึ่งแล้ว"

การผลิตเรือนั้นเป็นงานละเอียดอ่อน ที่ผ่านมา ลุงเล็กพยายามถ่ายทอดให้คนรุ่นหลัง แต่ก็ยังไม่มีคนรับช่วงต่อจริงจัง ซึ่งเขาก็หวั่นใจอยู่เหมือนกันว่าวิชาที่สั่งสมจะหยุดลงที่ตัวเอง

"ของแบบนี้ต้องใจรัก ไม่อย่างนั้นทำไม่ได้หรอก" ลุงเล็กสรุปสั้นๆ ก่อนกลับไปวุ่นกับการติดสติ๊กเกอร์ที่หัวเรือ

พักผ่อนหย่อนกาย
Stay

ด้วยสภาพพื้นที่ของอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม คงหาที่พักได้ไม่ยากเย็นนัก แต่ระยะหลังมานี้ เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อมักมีแขกต่างถิ่นเข้ามาศึกษาดูงานภายในพื้นที่ จึงเป็นที่มาให้เกิดโฮมสเตย์ภายในตำบล เพื่อรับแขกของเทศบาลเป็นการเฉพาะกิจ

โฮมสเตย์พี่ยุพา

ยุพา เผ่าไพ่

บ้านพักที่เรากำลังพาไปเยี่ยมชมนี้โดดเด่นด้วยสีชมพู ชนิดที่สามารถมองเห็นได้ตั้งแต่ไกลๆ ตัวบ้านตั้งอยู่อย่างสันโดษกลางที่ราบ ตกแต่งด้วยสนามหญ้าเขียว รายล้อมไม้ดอกนานาชนิด สัมผัสได้ถึงความรื่นรมย์ซึ่งเจ้าของบรรจงสร้างขึ้นมา

“บ้านนี้อยู่มา 18 ปีแล้ว พี่ออกแบบทุกอย่าง ทำเป็นทรงปั้นหยา แล้วเมื่อก่อนแถวนี้เป็นทุ่งนาหมด บ้านนี้เป็นหลังแรกที่เข้ามาบุกเบิก ช่วงแรกคนเลยนึกว่าเป็นศาลากลาง แล้วด้วยความที่ชอบธรรมชาติ พี่ก็จะเอาต้นไม้ดอกไม้มาลง ซึ่งทั้งหมดนี้พี่เป็นคนปลูกด้วยมือของตัวเอง” **ยุพา เผ่าไพ่** เจ้าของบ้านเล่า

ด้วยเสน่ห์อันน่าหลงใหลนี่เอง ทำให้เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ ตัดสินใจชักชวนพี่ยุพาเข้าร่วมโครงการโฮมสเตย์ เพื่อเป็นสถานที่ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ซึ่งจะแวะเวียนมาเยี่ยมชมพื้นที่ โดยที่นี่มีจุดเด่นสำคัญคือความสะดวกสบาย สามารถรองรับคนมาพักได้ถึง 6 คน แบ่งเข้าพักใน 2 ห้องนอน ทุกห้องมีเครื่องปรับอากาศ มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตรองรับ

“บ้านนี้เน้นความสะอาด เข้ามาจะเห็นเลยว่าสะอาดตา สะอาดเท้า ห้องนอนทั้งสองห้องถึงจะไม่มีคนนอน พี่ก็เปลี่ยนผ้าปูอยู่เสมอ ที่สำคัญบ้านนี้ลมโกรก เย็นสบาย เพราะว่าเราสร้างบ้านตามตำแหน่งฮวงจุ้ยเลย” เจ้าของบ้านกล่าวอย่างอารมณ์ดี

นอกจากนี้ หากใครได้มาแวะเวียนหรือพักที่นี่ พี่ยุพาจะแสดงฝีมือการทำอาหารให้รับประทาน โดยอาหารเช้ายึดหลัก อาหารเผ็ด 1 อย่าง อาหารจืด 1 อย่าง และมีอาหารประเภทน้ำอีก 1 อย่าง เพราะฉะนั้นงานนี้แขกเหรื่อเตรียมน้ำหนักขึ้นกันได้เลย เพราะพี่ยุพาบอกว่า น้อยๆ ไม่ทำ ทำแต่เยอะๆ เท่านั้น

พี่ยุ

เจ้าของบ้านหลังนี้คือคนเดียวกับเจ้าของร้านอาหารพิมพ์รสที่เรากำลังจะพาไปรับประทาน

กานต์นภัส กรุดพิศมัย หรือ**พี่ยุ** เป็นคนอารมณ์ดี มีความห้าวความเท่อยู่ในตัว โดยบ้านของพี่ยุมีชื่อเก๋ไก๋ว่า 'เรือนรมย์' ที่ให้นามโดยราชบัณฑิตอาวุโส **ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก** ซึ่งเป็นแขกประจำของร้านอาหารพิมพ์รส

บ้านพี่ยุตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลโพรงมะเดื่อ เป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ประกอบไปด้วย 3 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ 1 ห้องพระ สามารถรับแขกได้มากถึง 8 คน ทุกห้องนอนมีเครื่องปรับอากาศติดพร้อม

สำหรับการดูแล ระดับพี่ยุเรียกว่าเต็มที่ หากอยากรับประทานอาหารอะไรให้บอก ขาดเหลืออะไรให้ถาม ให้อยู่ประหนึ่งบ้านของตัวเอง

"ปกติมีเพื่อนจากต่างถิ่นมาพักบ้าง แต่ส่วนใหญ่บ้านจะว่าง เพราะพี่อยู่คนเดียว เลยเปิดโฮมสเตย์ ธรรมชาติของพี่ชอบคุยชอบสังสรรค์ มีเพื่อนเยอะๆ ยิ่งดี ที่สำคัญเรายึดหลักความสะดวกสบาย มีอะไรก็คุยกันได้หมด" พี่ยุเจ้าของบ้านกล่าวทิ้งท้าย

อาหารการกิน
Where to eat

การันตีด้วยความเป็นชุมชนกึ่งเมืองที่มีถนนสายหลักพาดผ่าน กับไลฟ์สไตล์ของผู้คนที่คล้ายคลึงคนเมือง ทำให้มีร้านอาหารจำนวนมากเกิดขึ้น แต่ละร้านมีจุดเด่นแตกต่างกันไป เราโชคดีมีโอกาสไปหลายร้าน แต่ละที่เป็นอย่างไร คงต้องติดตามกัน

ร้านอาหาร เป็ดสมทรง

อย่างที่ทราบกันไปแล้วว่า ตำบลโพรงมะเดื่อมีพื้นที่อยู่ทั้งสองฝั่งถนนเพชรเกษมสายหลัก ร้านค้าตลอดจนร้านอาหารจึงมากเป็นพิเศษ ร้านแรกที่จะพาไปชิมอยู่ริมถนนเพชรเกษมฝั่งขาออก บริเวณตำบลหนองดินแดง ชื่อร้านเป็ดสมทรง โดยถึงแม้ร้านจะเปิดมาได้เพียง 3 ปี แต่ก็มีประวัติการทำเป็ดย่างมาไม่ต่ำกว่า 40 ปี ส่งเข้าร้านอาหารต่างๆ ทั่วจังหวัดนครปฐม

สมทรง เตียนสำรวย และ **กัลป์ฐวรรษน์ เตียนสำรวย** สองพ่อลูกเจ้าของร้านเล่าว่าที่ร้านวันหนึ่งใช้เป็ด 15 ตัว เพื่อทำทั้งเป็ดย่างและเป็ดพะโล้ โดยมีเคล็ดลับสำคัญที่ทำให้เนื้อหวาน นุ่ม หนังกรอบ แม้จะทิ้งไว้สักพักแต่ก็ยังสัมผัสได้ถึงความอร่อยไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากเป็ดย่าง เป็ดพะโล้แล้ว หมูกรอบหมูแดงของที่นี่ก็ยังขึ้นชื่อ โดยเฉพาะหมูกรอบที่หนังกรอบ จิ้มกับน้ำจิ้มเลิศรสที่ร้านเตรียมไว้ให้

สำหรับร้านเป็ดสมทรงแห่งนี้ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองดินแดง ถนนเพชรเกษม กม.15 เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ 08.00-17.00 น.

ร้านอาหาร บ้านริมบึง

คงไม่ผิดหากจะบอกว่า ชื่อของร้านริมบึงนั้นมาจากที่ตั้งโดยแท้ ด้านหน้าติดบึงลาดโพธิ์ (โสภณพัฒนา) ส่วนด้านหลังก็เป็นบึงที่ทาง **ธนกร ดีประทีป** เจ้าของร้านขุดขึ้นมาเอง โดยในบึงมีทั้งปลา ฝูงเป็ด และห่าน ส่งเสียงร้องอย่างเริงรื่น ทำให้ที่นี่มีบรรยากาศแสนรื่นรมย์ ใครได้แวะเข้ามาย่อมต้องเจริญอาหาร

สำหรับร้านบ้านริมบึงแห่งนี้ เปิดทำการมาได้ 15 ปีแล้ว มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากร้านกระต๊อบขนาดเล็ก กลายเป็นสวนอาหารขนาดใหญ่ที่มีทุกอย่างรองรับพร้อมสรรพ

"ที่นี่มีทั้งโซนริมน้ำ โซนอาคาร ห้องคาราโอเกะ ห้องจัดเลี้ยง ที่สำคัญเรามีกิจกรรมค่อนข้างเยอะ อย่างดนตรีสด ก็มีตั้งแต่ 6 โมงไปจนถึง 5 ทุ่ม และช่วงเทศกาลสำคัญ ก็จะมีกิจกรรมพิเศษบ้าง มีลดแลกแจกแถมอยู่เสมอ อย่างวันแม่ที่ผ่านมาก็ลด 15 เปอร์เซ็นต์" ธนกรว่า

แต่ถึงบรรยากาศจะโดดเด่นเพียงใด ทว่าสิ่งที่มัดใจให้ผู้คนแวะเวียนมาที่นี่อยู่เสมอ คือรสชาติของอาหาร เพราะแม่ครัวคนเดิมอยู่มาตั้งแต่ก่อตั้ง กล้ารับประกันความอร่อย

เมนูแนะนำมีตั้งแต่แกงส้มปูไข่ กุ้งเผา ปลากะพงทอดน้ำปลา โดยเคล็ดลับคือวัตถุดิบที่สดใหม่ ปรุงกันสดๆ ไม่มีทำทิ้งไว้แน่นอน

ปัจจุบันร้านบ้านริมบึงเปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่ 11.00 น. ไปจนถึงเที่ยงคืน แต่หากคนไหนติดลมกับบรรยากาศ ก็สามารถนั่งยาวได้ถึง ตี 1 ทางร้านยินดี

ศุภลักษณ์ กระสาราศร

ร้านเจ๊จี ไก่ย่างบุรีรัมย์

ความที่เป็นพื้นที่เมือง มีคนอยู่อาศัยจำนวนมาก ร้านอาหารจึงมีมากตามไปด้วย และอาหารชนิดหนึ่งที่ขาดเสียไม่ได้เลยไม่ว่าจะอยู่ที่ใดของประเทศไทย คืออาหารอีสาน ซึ่งที่นี่มี ร้านเจ๊จี ไก่ย่างบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่ชุมชนบ้านนา หมู่ที่ 1 ตำบลโพรงมะเดื่อ เปิดให้บริการยาวนานถึง 9 ปีเต็มแล้ว

ศุภลักษณ์ กระสาราศร ในฐานะตัวแทนคุณแม่ **รุจี กระสาราศร** เจ้าของร้าน เล่าว่าสมัยก่อนร้านไก่ย่างบุรีรัมย์เป็นของคนอื่น ซึ่งมาเช่าพื้นที่ของแม่ของรุจีทำร้าน แต่ภายหลังเจ้าของเดิมเดินทางกลับบ้านที่ต่างจังหวัด แม่ของรุจีจึงรับเซ้งมาทำต่อ โดยมีการปรับเปลี่ยนเมนูอาหาร และรสชาติของอาหารที่ประยุกต์ให้เข้ากับคนภาคกลางมากขึ้น รวมไปถึงกรรมาวิธีในการทำ เน้นให้ถูกสุขอนามัย และใช้สมุนไพรมากขึ้น

"เหตุที่เราไม่ได้เปลี่ยนชื่อ เพราะมีฐานลูกค้าเดิมอยู่แล้ว ซึ่งพอเรามาต่อก็ได้รับการตอบรับที่ดี มีลูกค้าใหม่ๆ เข้ามา" ลูกสาวเจ้าของร้านฉายภาพให้เห็น

เมนูเด็ดมีทั้งส้มตำ ไก่ย่าง ปลาเผา ลาบน้ำตก คอหมูย่าง ต้มแซบ ลาบปลาดุก และอื่นๆ อีกมาก ที่สำคัญยังมีเมนูของหวาน ทั้งรวมมิตร ไอศกรีมทรงเครื่อง และผลไม้ ไว้ให้บริการอีกด้วย

ปัจจุบัน ร้านเจ๊จี ไก่ย่างบุรีรัมย์ เปิดบริการทุกวัน ยกเว้นช่วงวันที่ 15 และ 16 ของทุกเดือน เปิดตั้งแต่เวลา 09.00-20.00 น. นอกจากนี้ ที่ร้านยังมีบริการอินเทอร์เน็ตให้ใช้กันฟรีๆ ถือเป็นของแถมสำหรับลูกค้าทุกท่านอีกด้วย

การเดินทางมาที่ร้านพิมพ์รสค่อนข้างยากสักหน่อย จากถนนเพชรเกษมฝั่งขาเข้ากรุงเทพฯ จะมีห้างค้าส่งสีขาวแดง ให้เลี้ยวเข้าซอยนั้น ตรงเข้าไปเรื่อยๆ ราว 5-7 กิโลเมตร อยู่ค่อนข้างลึกก็จริง แต่เชื่อเถอะว่า หากใครได้ลิ้มลองอาหารของร้านพิมพ์รสสักคราต่อให้ลำบากเพียงใดก็ต้องดั้นด้นมาอีกอยู่ดี เพราะร้านอาหารแห่งนี้ไม่ได้โดดเด่นเฉพาะอัธยาศัยของเจ้าของร้าน เรื่องรสชาติอาหารก็ไม่เป็นสองรองใครเหมือนกัน

กานต์นภัส กรุดพิสมัย หรือ**พี่ยุ** เล่าว่าร้านนี้เปิดทำการมาตั้งแต่ปี 2534 ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 บ้านไร่เก่า โดยแต่ก่อนทำเป็นร้านเล็กๆ ขายก๋วยเตี๋ยว ขายลาบ ข้าวขาหมู หลังจากนั้นก็เริ่มเขยิบมาทีละนิด มาเป็นร้านอาหารจริงจังในปี 2537

“พิมพ์รสนี้เป็นชื่อที่ท่าน **เสฐียรพงษ์ วรรณปก** เมตตาตั้งให้ จำได้ว่าตอนที่มารับประทานที่นี่ พอกินเสร็จคิดเงิน ท่านก็ถามหาว่าใครเป็นเจ้าของร้าน แล้วก็ถามต่อว่ายังไม่มีชื่อร้านใช่ไหม เราก็บอกว่าใช่ ท่านก็ตั้งชื่อนี้ให้”

ส่วนเมนูที่ใครมาแล้วพลาดไม่ได้เด็ดขาดก็คือ กุ้งพล่า ปลาช่อนยำ ไก่รวนเค็ม นอกจากนี้ยังมีเมนูพิเศษที่เจ้าของการันตีว่าถึงจะทำยากเพียงใด แต่ก็คุ้มค่ากับการรอ คือ ขาหมูอบหนังกรอบเนื้อนุ่ม อบด้วยเครื่องสมุนไพรจีน 8 ชนิด ใช้เวลาทำนานนับชั่วโมงเลยทีเดียว

นอกจากนี้หลังอาหาร ยังมีมะช่วงแช่อิ่มสูตรเด็ดของที่ร้าน ที่รับประกันความสะอาด โดยก่อนเสิร์ฟ ทางร้านจะนำไปแช่ช่องเย็นเพื่อให้มีเกร็ดน้ำแข็งเกาะ กินแล้วสดชื่น

ร้านพิมพ์รส เปิดทำการทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่ 09.00-22.30 น. เช่นเดียวกับเจ้าของร้านที่มักมารับแขกด้วยตัวเองเสมอ

ร้านก๋วยเตี๋ยวรถนครปฐม

สมพร ก่อกุลนำชัย

เราแวะเวียนมาที่วัดโพรงมะเดื่อ พลันสายตาก็ไปเห็นรถกระบะคันหนึ่งจอดอยู่ หลังรถเปิดเป็นครัวทำก๋วยเตี๋ยว ดูแปลกตา และน่าสนใจ ข้างตัวรถมีโต๊ะหลายตัว อาศัยร่มเงาของไม้ใหญ่ เรารู้สึกอยากลองขึ้นมาทันที

สมพร ก่อกุลนำชัย เจ้าของรถก๋วยเตี๋ยว บอกว่าเมนูที่นี่มีหลากหลายให้เลือกสั่ง ตั้งแต่เย็นตาโฟทะเล ซึ่งใส่ทั้งหมึกสด กุ้งสด ลูกชิ้นปลา นอกจากนี้ก็มีก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นหมู ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ บะหมี่เกี๊ยวหมูแดง ครบเครื่อง

"พี่ขายมาตั้งแต่ปี 2544 โดยแต่ก่อนพี่ชายเป็นคนขาย ตอนหลังพี่ชายไปทำร้านขายข้าวกับครอบครัว ก็เลยให้พี่มาอยู่ขายที่นี่แทน ตอนนั้นไม่เคยขายของมาก่อน แต่ฝึกมาเรื่อยๆ ใช้สูตรที่บ้านมาทำ แต่บอกไม่ได้ว่าอร่อยหรือเปล่า เพราะคนเรามีความชอบไม่เหมือนกัน"

ที่ร้านมีให้บริการน้ำดื่มฟรี และยังมีเก๊กฮวย โอเลี้ยง ชาดำเย็น ในราคาสบายกระเป๋า

ปัจจุบันร้านเปิดบริการตั้งแต่วันอังคาร-อาทิตย์ 09.00-15.00 น. แต่ถ้าของหมดก็เก็บไว ใครอยากมาลิ้มรส รีบๆ มาหน่อยแล้วกัน

แซ่บนัว ครัวบ้านนา

ภาสกร สุจริตบรรณ

แซ่บนัว ครัวบ้านนา โดดเด่นด้วยสไตล์อันเป็นเอกลักษณ์ ผสมผสานความร่วมสมัยไว้กับกลิ่นอายย้อนยุคของวันเก่า โดยร้านนี้ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 เปิดทำการวันที่ 9 กันยายน 2553

ภาสกร สุจริตบรรณ เล่าว่า จริงๆ แล้วจบด้านกราฟฟิกดีไซน์ เคยมีประสบการณ์ด้านการทำรายการอาหารมาบ้าง จึงค่อยๆ เก็บเกี่ยวความรู้ต่างๆ ทีละน้อย จนสบช่องเปิดเป็นร้านอาหารของตัวเองขึ้นมา

"ช่วงแรกเราเน้นการทำตลาดก่อน ลองหาก่อนว่าอาหารแบบไหนที่จะเหมาะกับคนแถวนี้ ในที่สุดก็ได้เป็นอาหารฟิวชั่นไทยประยุกต์ ซึ่งแม้ชื่อเราจะเป็นอาหารอีสาน แต่ความจริงเรามีอาหารนับร้อยรายการ ทั้งปลากบ อาหารป่า อาหารจีน อาหารอีสาน และด้วยความที่แฟนผมเขาเป็นชนลาวครั่ง เราจึงนำวิถีชีวิต และเอาชื่อที่สอดคล้องกับคนสอดคล้องกับอาหารเข้ามา"

ส่วนอาหารเด่นๆ ก็จะมีออเดิร์ฟอีสาน ซึ่งมีทั้งส้มตำข้าวโพด ลาบหมู ไส้กรอกอีสาน และแหนมซี่โครงอ่อน นอกจากนี้ยังมีคอหมูน้ำตกกระทะร้อน ถือเป็นเมนูที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ มีเฉพาะที่นี่เท่านั้น และที่ขายดีสุดคือ ปีกไก่ทอด ซึ่งหมักเครื่องสมุนไพร

สำหรับร้านแซ่บนัว ครัวบ้านนา เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่ 10.00-22.00 น. ใครกำลังมองหาร้านที่มีบรรยากาศดี อาหารแปลกใหม่ เต็มไปด้วยความสร้างสรรค์ มาที่นี่รับรองไม่มีพลาด

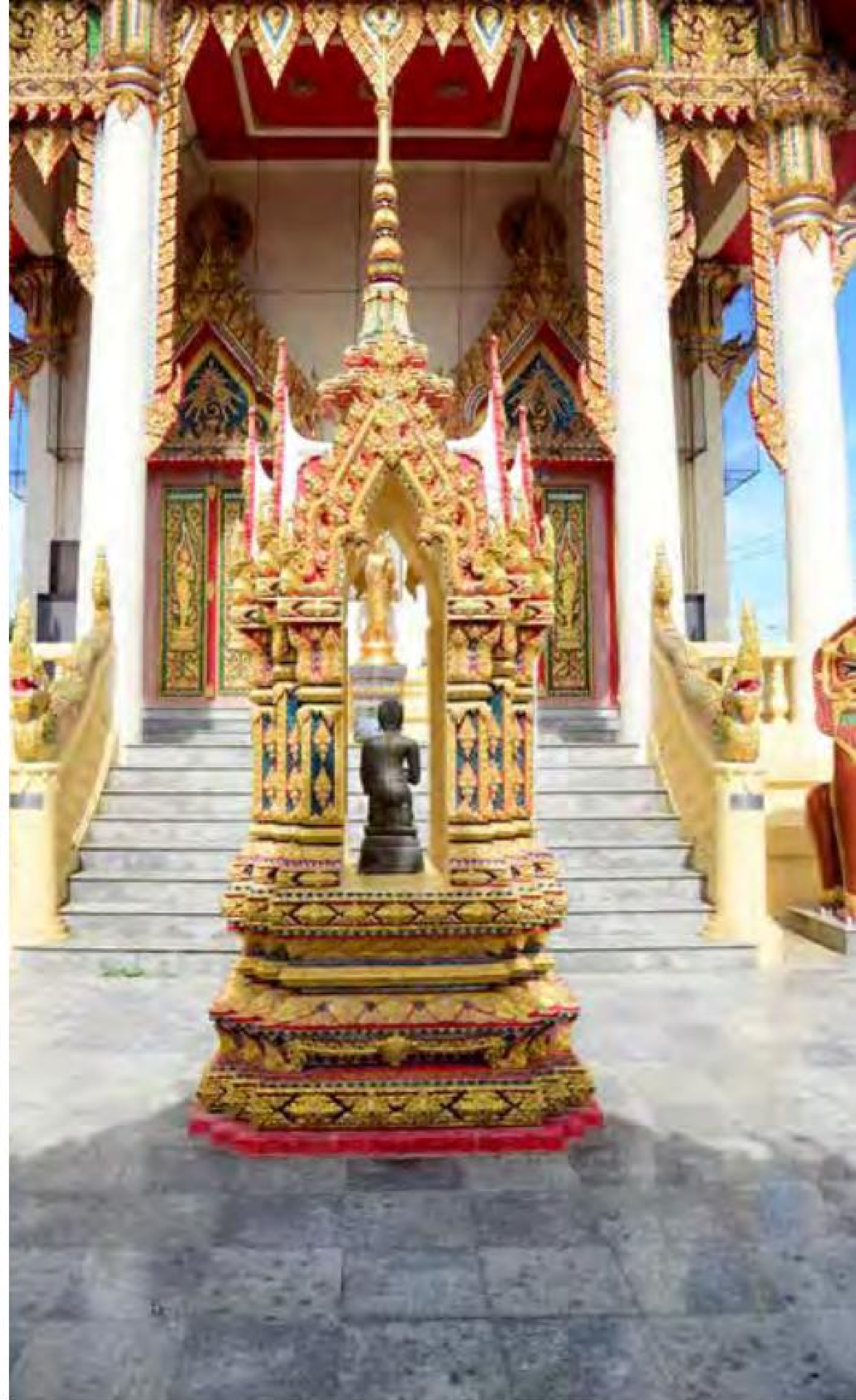
ท่องเที่ยวชุมชน
Sightseeing

ที่นี่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หรือสถานที่น่าตื่นตาตื่นใจ ด้วยเป็นชุมชนอยู่อาศัย เช่นนั้นแล้วเราจึงพามาเยือนสถานที่ซึ่งผูกพันกับวิถีชีวิตของผู้คน โดยเราไปเยี่ยมชมวัดพุทธสองแห่ง และวัดคริสต์อีก 1 แห่ง

วัดโพรงมะเดื่อ

วัดสำคัญในพื้นที่เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ สร้างขึ้นตั้งแต่ปี 2371 โดยคนรุ่นเก่าเล่าว่า แต่เดิมวัดโพรงมะเดื่อนี้ตั้งอยู่ตรงหมู่บ้านพลับหรือบ้านหนองหิน พอต่อมาจึงย้ายมาอยู่ที่ท้ายบ้านหนองฉิม ทว่าพื้นที่ตรงนั้นเป็นเนินสูง ไม่สะดวกแก่การเดินทางของศาสนิกชน จึงโยกย้ายอีกครั้งมาอยู่ที่ตลาดโรงสีมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบัน วัดโพรงมะเดื่อแห่งนี้มี **พระมหาประสิทธิ์ชัย ปณฺฑิโต** เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งที่ผ่านมาท่านได้พยายามสร้างสรรค์โครงการที่มีประโยชน์ โดยเฉพาะการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนผ่านจุดแข็งต่างๆ อาทิ การใช้สื่อธรรมชาติ ความสงบ สะอาดร่มรื่น ภูมิทัศน์อันสวยงาม เพื่อชักจูงให้ประชาชนหันมาปฏิบัติธรรมมากขึ้น รวมไปถึงการผลิตสื่อธรรมรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย

นอกจากนี้ วัดยังได้จัดพื้นที่ข้างวัดเป็นพื้นที่อภัยทาน ซึ่งมักจะมีผู้นำวัว ควาย ไก่ เป็ด ซึ่งไถ่ถอนมาจากโรงฆ่าสัตว์มาปล่อย ซึ่งพระภิกษุสามเณรกว่า 50 รูป เป็นผู้ที่คอยช่วยกันดูแล

พระมหาประสิทธิ์ชัย ปญฺฑิโต

วัดหว้าเอน

วัดเก่าแก่ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เดิมเป็นเพียงแค่สำนักสงฆ์เล็ก ๆ ต่อมาจึงพัฒนาเป็นวัดในปี 2445 โดยมีหลวงพ่อกิ๋ง เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก

วัดหว้าเอนถือเป็นพื้นที่หนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์ เพราะเคยถูกใช้เป็นสถานที่ฝึกซ้อมและพำนักของกองเสือป่าในสมัยรัชกาลที่ 6 นอกจากนี้ยังขึ้นชื่อในเรื่องของวัตถุมงคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหรียญกงจักร ซึ่งว่ากันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องปกป้องคุ้มครองให้แคล้วคลาด

ปัจจุบันวัดหว้าเอน มี**พระครูโสภณสิริคุณ** หรือพระอาจารย์ทองเป็นเจ้าอาวาส ซึ่งท่านให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษามากเป็นพิเศษ โดยจัดให้มีการแจกทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนและด้อยโอกาสเป็นประจำทุกปี รวมทั้งยังจัดพื้นที่วัดเป็นศูนย์รวมให้ศาสนิกชนได้ปฏิบัติศาสนพิธีด้วยความสะดวกสบายอีกด้วย

พระครูโสภณสิริคุณ

วัดพระตรีเอกภาพ หนองหิน

คุณพ่อสุเทพ พงษ์วิรัชไชย

ที่นี่เป็นศูนย์รวมของคริสต์ศาสนิกชนในพื้นที่ ก่อตั้งขึ้นโดย **คุณพ่อยอแซฟ ชิน** นักบวชเชื้อสายจีน ซึ่งเวลานั้นท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดดอนกระเบื้อง และมีความตั้งใจที่จะไปเผยแพร่ศาสนาในหมู่ชาวจีน จนได้เดินทางมายังบ้านหนองหิน หมู่ที่ 13 ปักหลักและเผยแพร่หลักธรรมอยู่ที่นี่ ก่อนจะสร้างวัดเล็กๆ ขึ้นในเดือนกันยายน 2432 เรียกว่าวัดหนองหิน เป็นวัดสาขาของวัดดอนกระเบื้อง

ต่อมา**คุณพ่อตารดิแวล** ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดดอนกระเบื้องและวัดสาขาแทน ท่านได้จัดซื้อที่ดินหลายแปลงเพื่อเตรียมสำหรับสร้างวัดที่สมบูรณ์ขึ้น เพราะเวลานั้นสภาพของวัดเป็นเพียงห้องเล็กๆ มุงด้วยใบตาลเท่านั้น และสามารถสร้างวัดแห่งที่ 2 เสร็จเรียบร้อยในปี 2446 พร้อมเปลี่ยนชื่อวัดใหม่ เป็นวัดพระตรีเอกภาพ

ปัจจุบันวัดพระตรีเอกภาพ มี**คุณพ่อสุเทพ พงษ์วิรัชไชย** เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งนอกจากจะเป็นพื้นที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนกิจแล้ว ยังมีโรงเรียนบอสโกพิทักษ์อยู่ในการดูแลอีกด้วย โดยโรงเรียนแห่งนี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2489 ถือเป็นโรงเรียนที่มีความโดดเด่น และมีชื่อเสียงทางวิชาการและกีฬา ยืนยันจากการที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานถึง 3 ปีด้วยกัน

